№ 226 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47.

דאָנערשטאָג, כ"א אלול תרפ"ט. | 26 września 1929 r. | 22-טער יאָהרגאַנג.

אַלוועלטליכע קאָנפערענץ אין ירושלים

פאַר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל

וועגנדונג פון דער אַמעריקאַניש-יידישען קאָנגרעס צו דער יידישער אָגענץ

אויפרעגונג אין גאַנץ ארץ-ישראל צוליב'ן אָנפאַל אויף „כפר ילדים"

ג י ו י ר ק, 25 (יפא) עס האָט זיך נעעפענט דער יודיש-אַמעריקאַנישער קאָנגרעס. צום קאָנגרעס זיינען געקומען 250 דעלעגעטן. עס איז אָנגענומען גע-וואָרען אַ בעשלוס זיך צו ווענדען צו דער יודישער אָגענץ מיט אַ פאַרשלאָג צו-נויפצוריכטען אַ אַלוועלטליכע יודישע קאָנפערענץ וועגען אויפבוי פון ארץ-ישראל. די קאָנפערענץ זאָל פאָרקומען אין ירושלים.

נייער אָנפאַל אויף משמר הירדן

ירושלים, 25. (ספ.)

אין דער יודישער קאָלאָניע „משמר הירדן", וואו ס'געפינט זיך אויך אַ שטאַרקער ענגלישע רפאָלוצי-פּאָסטען, וואָס הוט דעם אויבערגאַנג אויבער'ן ירדן. אין פאָרגעקומען אַן'אויבערפאַל פון אַ גרעסערע מחנה בעדואינער. זיי האָבען צוגערויבט פיל בהמות. אויפ'ן אַלאַרם-רוף פון די אינוואוינער און אָנגעקומען אַ גרעסערע אָפּטיילונג ענגליש מילומער.

גרויסע אויפרעגונג אין גאַנצען ישוב צוליב'ן אָנ-פאַל אויף כפר ילדים

ירושלים, 25. (יט"א)

אין גאַנצען לאַנד הערשט אַ געוואַל-דיגע אויפרעגונג צוליב דעם בלוטיגען אָנפאַל אויף דער אונבעשוצטער יתומים-קאָלאָניע כפר-ילדים, בעת וועלכען עס און דער'הרג'עט געוואָרען דער יודישער שומר שלום אַלישע (דאָס אין זיין ריכ-טיגער נאָמען) די אויפרעגונג און נאָך רעסער דערפאַר, וויל נאָכדעם ווי דו מערדער האָבען דעם שומר דערשאָסען האָבען זיי אויהם נאָך דורכגעשטאָכען מיט שפּיזען. מען און אויך אויפגע-גראַבט אויף דער ענגלישער מאַכט דער-וואָס האָט צוטריבען די אָנפאַלער און צו-רוקגענומען די בהמות.

6 בעדואינער זיינען דער'הרג'עט גע-וואָרען.

די צעטריבענע בעדואינער ווערען פאַר-פאָלגט דורך ענגלישע פאַנצער-אויטאָמאָ-בילען. און דער קאָלאָניע און אויבערגע-לאָזט געוואָרען אַ שטאַרקע אָפּטיילונג מילומער.

ענדעקעס זיך אָפּגעזאָגט

צו בעטייליגען אין דער קאָנפערענץ ביים פולק. סלאַוועק צוליב די יודען און דייטשען

וואַרשאַ, (טעל.)

אויף דער אינגלאַדונג פון פולקאָוונגיק סלאַוועק צו אַ קאָנפערענץ פון אַלע כתים-קלובען, האָט דער ענדעקישער קלוב גע-געבען אַ אָפּזאָג, מאָטיווירענדיג דעם אָפּזאָג אָנטייל צו נעהמען אין דער קאָנ-פערענץ דערמיט, וואָס צו דער קאָנפע-רענץ זיינען אויך אינגעלאַדען געוואָרען די דייטשע'אין די יודען.

אַראַבישע בלבולים

ירושלים, 25 (יטא טעלעגראַפיש) די קריפטליך מוסולמעניש-אַראַבישע געזעלשאַפט אין יפו האָט בעשלאָסען צו פאָדערען אַדורכצופיהכען אַ'פּקסהומאַציע פון די אַראַבישע הרונים. זיי בעהויפּטען, אַז די יודען האָבען געשענדעט די אַרא-בישע מתים.

דער מלוכה-פּרעזידענט אין ווילנא

ווילנא (טעלעפאָניש) הייַנט קומט קיין ווילנא דער מלוכה-פּרעזידענט. אויף די מויערען פון דער שטאָט איז פונאַנדערגעקלעבט אַ אויפרוף פון שטאָט-פּרע-זידענט צו דער בעפעלקערונג וועגען פייערליכע הכנות מקבל פנים צו זיין דעם חויכען גאַסט.

מאַרשאַל פּילסודסקי נישט געזונד

וואַרשאַ, (טעל.)

מאַרשאַל פּילסודסקי און אין די לעצ-טע נישט געזונד. ער האָט זיך פערי-קוהלט. דאָך האָט ער געלמען אויפגענו-מען דעם אויסערן-מוזיקאַנט זאַלעסקי, און דעם פּראַנצויזישען גענעראַל באַרעס, דעם שעף, פון פּראַנצויזישען פלאָט פאַר לופט-פלוהערי.

קאָנפערענץ ביים פּרעמיער-מיניסטער

וואַרשאַ (טעלעפאָניש) נעכטען האָט דער פּרעמיער שוויטאַלסקי קאָנפע-ריאַרט מיט די מיניסטערען זאַלנסקי, קוויאַטקאָווסקי, מאַטושעווסקי, ניזאַביטאָווסקי און רעם וויצע מיניסטער סיעראַצקי. די קאָנפערענץ איז געווען געווידמעט די אַלגעמיינע עקאָנאָמישע פראַגעלעמען.

היינט האָט איהר די געלעגענהייט !!!
פערגעסט נישט, אַז אין הייַנטיגען נומער
איז געדרוקט דער קופּאָן אויף צו באַקומען
די יידישע געשיכטע פון פּראַג. גרעץ
קופּאָן זעה זייט 5 — פאַר נאָר 14 זלאָטיס. — קופּאָן זעה זייט 5

שנייַדער-צעך אַי לזאָדז
צו דער עפענטליכקייט!
צוליב דעם, וואָס די אונטען-אויסגערעכענטע אונזערע מיטגלידער דאַמען-שניידער פערנעמען זיך נישט מיט בעשטעלטע אַרבעט. נאָר אַרבייטען טאָנדעס-אַרבייט פאַר געשעפטען, ווערען זיי אויסגעשלאָסען פון אונזער צעך, ווייל מיר קאָנען נישט טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר זייער אַרבייט. 1) מיכאל מידלאָ פּיעטריקאָווער 56, 2) מאָריץ פּריס, ציגעל-גאַס 71, 3) אליה טעלקאַ, ציגעל-גאַס 23, 4) שלמה קאַץ, זשעלאַנא 3. די פאַך-פערוואַלטונג פון דאַמען-סעקציע
ביים שניידער-צעך אין לאָדז פּיעטריקאָווער 20

ביי דער שולע „יבנה" צעניעלניאַנא 75 טעלעפאָן 34-13
עקזיסטירט אַ מוסטערהאַפטע
פרעבעל-שולע—גן-ילדים
וועלכע געפינט זיך אינטער דער לייטונג פון אַ געניטער ארץ-ישראל'דיגער פרעבעל-ליסטין און ווערט געפיהרט לויט'ן סיסטעם פון פּראַפ. מאָנטעסאָרי
אינשריבונגען אין גן-ילדים ווי אויך אין די שולע, ווערען אָנגענומען נאָך ביז צום 29 ד. ח. די לעמודים הויבען זיך אָן דעם 1-טען אָקטאָבער.
די קאַנצעלאַריע איז טעגליך פון 9—2 און פון 5—5 נאָכמיטאָג
דער פּריין אין די פרעבעל-שולע—12 זלאָטעס מאָנאַטליך

דערמאָרגענ'דיגער
פרייטאָג-נומער
— פון —
„לאָדזער טאָגעבלאַט"
ווערט ערשינען אין אַ גרעסערן פאָרמאַט און ברינגען אַ גאַנצע רייהע אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אָנאָנסען ווערען אָנגענומען היינט אַ נאָנצען טאָג.

שוידערליכער זעלבסטמאָרד פון אַ חלוץ אין זדונסקא-וואָליא

אין דער לעצטער מינוט נישט בעקומען דעם סערטיפיקאַט האָט ער זיך פער'סמ'ט.

זדונסקא וואָליא (טעל.)

דאָ האָט הייַנט פּאַסירט אַ שוידער-לעכער פאַל, וואָס האָט אויפגערודערט די גאַנצע שטאָט.

אַ חלוץ וועמען מען האָט אָפּגעזאָגט צו געבען אַ סערטיפיקאַט אויף אָפּצו-פאָהרען קיין א"י, איז בעגאַנגען זעלבסט-מאָרד. אַ גרופּע חלוצים פון זדונסקא וואָליא אין דער צאָהל פון 15 פערזאָן, האָבען די טעג געזאָלט אָפּפאָהרען קיין א"י. געלמען האָט זיך אינגער פון די 15 חלוצים דערוואוסט, אַז זיין סערטיפיקאַט איז נישט בעשטעמיגט געוואָרען און עס פאָהרען בלויז זיינע 14 חברים. דער חלוץ, וואָס האָט זיך געזעהן בערויבט פון דער מעגלעכקייט צו קענען פאָהרען אין לאַנד פון זיין האָפנונג און אויצוגען שווערען מאָמענט, ווען א"י רופט איהר בויער און פערטידיגער, איז דערפון ארבגעפאַלען אין אַזאַ פערצווייפלונג, אַז ער האָט אַלס פּראָטעסט זיך פער'סמ'ט. זיין לויה איז שוין געלמען פאַר-נעקומען.

המחנכת והתלמידות של המחלקה החמישית של הגימנסיה העברית לבנות מביעות את רגשי תנחומיהן לחברתן מ ר י ם ל ע ו ק א ו י ט ש למות עליה
אביה ז"ל
לזכרון מרימות עשרים זהובים לטובת בנות המאורעות בא"י

Dr. Niewiażski
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8—11 מיטאָג און פון 5—9 אָוונד.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר סיפיליס, שריפטער און מענער.
שוועכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. med. Adam Bender
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
נאָרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 14-75
ספּעצ. פאַר אינערליכע
און האַרץ-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 5—7 נאָכמיטאָג. 0089

Dr. med. A. Mazur
ספּעציאַל-אַרצט פאַר האַלז, נאָז און אויערען-קראַנקייטען
צוריקגעקעהרט
וויסכאַדניאַ 65, — טעל. 66-01
נעהמט אָן פון 12.30—1.30 און 4—6 אָוונד.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז
און לונגען-קראַנקהייט
מאָנטאַנטינער 9 טעל. 27-81
צוריקגעקעהרט
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אָן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאָכמ.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אָן טעגליך פון 4 ביז 7 נאָכמיטאָג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 43-94

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
צעניעלניאַנא 25
טעלעפאָן 26-87
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט ווענערישע קראַנק-הייטען און מענער-שוועכע. אַלע-אַרט אַנאַליזען
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2, און פון 6—9 אָוונד.
בעזונדער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Lekarz-Dentysta — צאָהן-אַרצט
St. Gelberg
האָט זיך געצויגען אויף זאַוואַדזקאַ 14
נעמט אָן פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 7.

אַטוץ ראַש-השנה קאַרטל
נאָר 60 גראַשען
מיט דעם אַמגענעם נאָמען — דער שענסטער אויסמאַהל
פון מ. אַרבאַך, פּיעטריק, 84 אין הויף אין דרוקערייען

אויפגעלעזט: טשעכאסלאוואקישער פּארלאמענט

עסטרייכישער פּרעמיער-מיניסטער זיך אנגעגעבען אין דימיסיע

זיך געענדיגט די סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

פונאנדערגעלאזט דער טשעכאסלאוואקישער פארלאמענט

פּראג, 25. (ספּ.)
לויט א פעראָרדנונג פון מליכה-פּרעזידענט איז פונאנדערגעלאזט געווארען דער טשעכאסלאוואקישער פארלאמענט.
די נייע וואהלען זאָלען פעשטגעטעט ווערען אויפ'ן 27 אקטאבער.

דימיסיע פון עסטרייכישען קאבינעט

ווין, 25. (ספּ.)
דער קאבינעט פון פּרעמיער סטרעמיר, חומ'ן האט זיך אנגעגעבען און דומיסיע.

—0—

געענדיגט די 57 סעסיע פון פעלקער-בונד

גענף 25 (ספּעצ.) עס האט זיך געענדיגט די 57 סעסיע פון פעלקער-בונד.

מארשאל פילסודסקי וועט נישט בייוואוינען דאס שליסען די פויזנער אויסשטעלונג

וואַרשע, (מעל.)
צוליב'ן שלעכטען געזונדהייטס-צוטאנד, וועט מארשאל פולסודסקי נוט קאָנען בעוואוינען דאָס שלוסען דו פּוזנער לאנד-אויסשטעלונג.

אויטא פון פּאסט-מיניסטער איבער-געפאהרען איד

וואַרשע, (מעל.)
דער אויטאָ פון פּאסט-מיניסטער איז געבאָרגען אויבערגעפאָהרען א יוד אויף נאָ-לעווקי'ס.

פערמאכט דער יוד. לעניאו אויפ'ן נאמען פון בערעס יאסעלעוויטש

וואַרשע, (מעל.)
לויט א פעראָרדנונג פון רעגירונגס-פּאָמוסאר איז פערמאכט געווארען דער יודישער לעניאו אויפ'ן נאָמען פון בערעס יאָסעלעוויטש.

הוסה-פאדערונגען פון וואַרשאווער מאגיסטראט-אנגעשטעלטע

וואַרשע, (מעל.)
די אנגעשטעלטע פון וואַרשאווער מאגיסטראט האָבען ארויסגעשטעלט עקאָנאָמישע פאָדערונגען און האָבען געבעטן געשטראָפט צו ווערען.
געשאלט אבגעדרעהט א דעמאָנסטראַציע פאר'ן שטאָט-ראַט. דער ענדרונגס-קאָמיסאר האָט די דעמאָנסטראַציע פערבאָטען.

כאַפּמאַן ציוויט בינעזער אויפאָפענער ביי מוזדען

ווין, 25. (ספּ.)
פון שאנגאי מעלדעט מען, אז אויף א סטאציע נעבען מוקדען זענען לונגזער אנגעפאלען אויף א יאפּאנישע מיליטער-אָפּטיילונג. עס האט זיך צוגעלאָזט א געגנזייטיגע בוקסען-שוסערי, וואָס האט אנגעהאלטען אינגיג שעה. ערשט מוט'ן אנקומען פון יאפּאנישע פערשטאַרקונגען, אין דעם קאמף אָפּגעשטעלט געווארען. 20 פערזאָן פון בידע זייטען זענען פערוואונדעט געווארען 24 לונגזנישע זעלנער זענען ארעסטירט געווארען און עס זענען קאָנפיסקירט געווארען אמוניציע און געוועהר.

מאָקדאנאלד אלס גאַסט פון פּרעזידענט הובער

ניו-יאָרק, 25. (ספּ.)
עס איז שוין פעסטגעשטעלט געווארען דער אָפּיציעלער פּראָגראַם פון דער אויפנאהמע לכבוד מאקדאָנאלד'ן אין אמעריקא.
דער ענגלישער פּרעמיער וועט קומען קיין ניו-יאָרק דעם 4-טען אָקטאָבער און וועט בעגרוסט ווערען אין פּאָרט דורכ'ן טאָמאס-עדיסאָן-מוזעום. דאן וועט ער מיט א ספּעציעלען צוג פאָהרען קיין וואַשינגטאָן, וואו ער וועט וואוינען אין דער רעגענגלישער אמבאסאדא. תיכף נאָך זיין אנקומען קיין וואַשינגטאָן וועט מאק דאָנאלד מאכען א וויזיט אין ווייסען הויז. מאקדאָנאלד וועט דאן בלייבען אויף דער אינגלאנדזיג פון פרעז. הווער אין וואַשינגטאָן בין'ן 10 אָקטאָבער, דער רויף וועט ער אָפּפאָהרען קיין קאנאדא, אָפּפרעמענדיג אויפ'ן וועג אין פילאדעלפיע.

יודישער סוחר לערנט אן אנ'אראבישען בעאמטען.

ירושלים, 25. (יט"א)
א יודישער סוחר פון יפו אין פער'משפט געוואָרען צו בעצאָהלען 1 פונט אין 1 פען עהרע ענטשערדיגונג פאר בעלידיגען אקמוז א אראבישען בעאמטען.
די מעשה איז אזוי געווען: דער אראבישער בעאמטער איז ארייגעקומען צום יודישען סוחר און געשעפט און אנזעהרט די אראבישע אנגעשטעלטע נישט צו אר-בייטען בעים יור. דער יודישער סוחר האט דאן אנגענומען דעם אראבישען בע-אמטען פאר'ן קאָלנער אין אזהם ארויס געוואָרפען פון זיין געשעפט.

א מערדער פון חברון געשמירט אין קייטען.

ירושלים, 25. (יט"א)
דער אראבישער שייך פון חברון בעל אבי אזן א געשמודער אין קייטען גע-פראָלט געווארען אין דער תפיסה קיין ירושלים. דערמיט אלמגושער ראָט מאכט בעמיהונגען אזהם ארויסצולאָזען געגען קויציע.

ליק האט מורא פאר אנ'אויפשטאנד אין מזרח

דעריבער נעמט ער נישט אן קיין שארפע מיטלען.

ירושלים 25 (יט"א טעלעגר.) דער י.מ.א.-מיטארבייטער פיער וואן פאטען האט געהאט אנ'אינטערוויאו מיט'ן שטעלפערטרעטער פון נציב העליון ליוק. ליוק האט ערקלערט, אז נאָך פינף יאָהר פערהעלטניסמעסיגע רוה אין לאנד איז די לאגע פאלש אפגעשאצט געווא-רען. מ'האט געמיינט, אז די ארץ-ישראל-אראבער האבען שוין געשלאָסען שלום מיט'ן געדאנק וועגען דער יודישער קאָ-לאָניזאציע. די איצטיגע געשעהענישען זענען דעריבער געווען א טייערער און זיי האבען דערבייבער געהאָלפען, אז די ארא-בער האבען נישט געענדערט זייער נע-גערשאפט צו א יודישער נאציאנאלער היים. בפרט זענען זיי לעצטענס אויפ-געריגט געווארען נאָך דער סעסיע פון דער יודישער אגענץ אין צוריך, וואו זיי האבען דערועהן, אז דער ענין פון ארץ-ישראל-קאָלאָניזאציע ביי יודען הערט אויף צו זיין אנ'ענין פאר דער ציוניסט. פּאַרטיי, נאר ווערט אנ'אינטערגעמונג פון דעם גאנצען אלגעמיינען יודענטום. די יודען שטייסען ארויס די אראבער. קויפען אָפּ און פערנעהמען די בעסטע לאנד-שטחים.
ווייטער האט ליוק געזאגט, אויב מען קאָן אנגעמען שארפע מיליטערישע מיט-לען געגען די אראבער, וואָלט עס גע-קאָנט ברענגען צו אנ'אויפשטאנד אויפ'ן גאנצען מזרח. די רעגירונג מאכט דערי-בער אלע אנשטרענגונגען איינצוהאלטען די נייטראליטעט און די שטרייטען, וואס קומען פאר צווישן יודען אין אראבער (!?)
די יודען זענען פון די אראבער קול-טורעל געדייטענד העכער, אבער דאס נעזעץ מאכט נישט קיין אונטערשיד צווי-שען זיי, צום סוף האט ליוק ערקלערט, אזוי לאנג ווי די אראבער בלייבען געג-נער פון א יודיש-נאציאנאלער היים אין ה"י, זענען נישט אויסגעשלאָסען אזעלכע געשעהענישען ווי די איצטיגע.

די רומענישע רעגירונג פערזיכערט, אז קיין אנפאלען אויף יודען וועלען מעהר נישט פארקומען

בוקארעסט, 25 (ספּעצ.) די רומענישע טעלעגר. אגענטור לייענט אָפּ אָפיציעל די קלאגען, אז אין רומעניען זאָלען זיין פארגעקומען אנטיסעמיטישע אנפאלען אויף יודען.
די מעשה איז אזוי געווען: די רומענישע סטודענטען, וואָס זענען געפאָהרען אויפ'ן סטודענטען-קאָנגרעס קיין בוקאוויגא, האָבען זיי פערטשעפּעט עטליכע טאָסא-זשירען אין א צוג. אנקומענדיג אויפ'ן קאָנגרעס זענען די סטודענטען געוואָרען שטארק אויסגעווידעלט מאר זייער האגדלונג. די מאכט האט אָנגענומען מיטלען, אז מעהר זאָלען אזוינע אנפאלען גישט פארקומען.

אפגעשאפט דעם זונטאג-רוה אין סאוו.-רוסלאנד

4 טעג אַרבייט, דער 5-טער טאג — רוה.

מאָסקווא, 25. (ספּ.)
די רעגירונג האט פעראָרדענט א 4 טעגיגע אַרבייטס-וואָך און אויפ'ן 5-טען טאג זאָל מען רוהען. אזוי ארום און אָפיציעל אָפּגעשאפט געווארען דער זונ-טאג-רוה.
עס וועלען אויך אָפּגעשאפט ווערען אלע רוסישע ימים-טובים און בלייבען וועלען בלויז 5 רשואליציאָנערע ימים-טובים און יאָהר.

טשיטשערין ייז אויפגעגאנגען...

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט זאָל טשיטשערין אראָפּ אין דימיסיע און אויף זיין אָרט זאָל בעשטימט ווערען דער ביי-איצטיגער רוסישער געזאנדטער אין בערלין קרעסטינסקי. אויפ'ן לעצטען אָרט ווידער זאָל בעשטימט ווערען ליטווינאָוו. אויף אונזער בילד זעהען מיר: רעכטס, קרעסטינסקי'ן, אין דער מיט, טשיטשערין'ען און לינקס, ליטווינאָוו'ן.

אויפנאהמע פון יט"א פאר אויסלענדישע קארעספּאנדענטען.

ירושלים, 25. (יט"א)
די יודישע טעלעגראפען אגענטור האט אנגעשאָרדענט א אויפנאהמע פאר די קאָרעספּאנדענטען פון די אויסלענדישע צייטונגען און א"י.
און דער אויפנאהמע האָבען זיך בע-טייליגט אמעריקאנישע, ענגלישע און דייטשע זשורנאלוסטען. דעם פאָרזיץ האט געפּוהרט קאָלאָנעל קוש.

—0—

נאך 1 פולק מיליטער קיין ארץ-ישראל.

לאָנדאָן, 25. (ספּ.)
אין קאָלאָניאל-אמט האט מען פאר פּרעסע = פאָרשטעהער ערקלערט, אז בדי צו זיכערען די רוה פון די אינוואוינער אין א"י וועט דארט סטאציאָנירען נאָך א פולק מיליטער.

ירושלים, 25. (ספּ.)
די רעגירונג האט ארויסגעלאָזט אנ-אויפרוף מאט א שטרענגער אויפפאָרערונג צו דער בעפעלקערונג, זיך צו פערהאלטען רוהיג און צוריקהאלטן זיך צו דער טע-ליכער בעשעפטיגונג.

אראבער רייסען יודישע שילדען

מעמאריאל פון צפת'ער פאגראמשטשיקעס

ירושלים, 26 (יטא טעלעגר') די אראבער טרייבען ווייטער א שענדליכע אגיטאציע פאר באַיקאָט'רען די יודען. ס'ווערען איינגעערדענט פערזאמלונגען פון די האנדווערקער, וואו ס'ווערט געפיהרט א פראָפּאגאנדע פאר א באַיקאָט.
ירושלים, 25 (יטא טעלעגראפיש) די אראבישע פרעסע טרעט ארויס גע-גען דעם, וואָס די רעגירונג בעקעסטיגט 9 טויזענד יודישע פליטים.
ירושלים, 25 (יטא טעלעגר.) אראבישע שקצים געהען ארום איבער די יודישע געוועלבער אין רעסען אראָפּ די העברעאישע אויפשריפטען.
ירושלים, 25 (יטא טעלעגראפיש) די אראבער פון צפת האבען נאָכגע-טון דעם ביישפּיל פון די חברון'ער און זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער רעגירונג אין וועלכען זיי פאָדערען די דעמיסיע פון יודישען פּראָקוראָר בענטאוויטש.

פּע"מאכט העברעאישע פערלאגעז

פאר דרוקען קאריקאטורען אויף ענגלאנד

תל-אביב, 25. (יט"א)
די רעגירונג האט ארויסגעגעבען א פערדראָנונג צו שלוסען די העברעאישע בוכער-פערלאגען „עתים" און „שושנים" פאר ארויסגעבען א סאטירישען אלבום מיט די קאריקאטורען פון קונסטלער נחום גוטמאן, וועלכע שילדערן און א ביסעלדער פאָרם די ענגלוש-אראבישע אורויליע בעת די לעצטע געשעהענישען און לאנד.
דער אלבום איז קאָנפיסקירט געווא-רען און די פערלעגער זענען צוגעצוינען געווארען צו גרויסע טעלעפּטונגען.

איבערגענומען יתומים קיין קאנאדא

קאָוועל (יטא) א געוויסער קאנא-דער געזעלשאפטלעכער מוער ה' גרינ-בלאט האט זיך געווענדעט צום הייגען יתומים-קאָמיטעט, נאָר 4 יתומים-יונג-לעך, וועלכע ער וויל מיטנעמען מיט זיך אויף א פּערם-אראבעם. נאָכ'ן פעסטשטעל-לען די פערזענלעכקייט פון אויבערער-מאָמען דורך דער צענטראלע פאר יתו-מים-פערוואָרגונג אין וואַרשא, און דעם ה' גינבלאט אובערנעגעבען געוואָרען 2 יתומים פון קאָוועל און 2 פון מאציאוו (בעי קאָוועל).

ווער האט נעכטען געוואונען אויף דער מלוכה-לאטעריע?

ציהונג פון דער 5 קלאס פון דער 10. מלוכה-לאטעריע.

זל. 75,000 ג' 147886
זל. 8.000 ב' 1761 15025 70218
178226 122510 718631.
זל. 2.000 ב' 2400 24115 47180
106142 101909 77558 71251 57480
188928 138709 137373 123071
152428.
זל. 1.000 ג, 13068 18058 81135
51271 50447 49469 42477 36580
88856 70867 70372 63156 59852
117718 107007 88190 85472
156404 154064 152271 147126
175971

מיליאנען-גנבה אין הויז פון האלענדישען קאנסול אין בייארוץ

בייארוץ, 25. (ספּ.)
אונבעקאנטע גנבים האבען זיך ארייגע-געקרוגען אין דער וואוינונג פון האָלענ-דישען קאנסול און האבען צוגעגנב'עט דאס גאנצע צוהרונג פון קאנסול'ס פרוי און ווערט 2 מיליאָן מוט 500 טויזענט פראנק. בעת די גנבה און אויסגעפיהרט געווארען האט זיך דער קאנסול געפונען אין דער צווייטער שטוב און האט גאר נישט געהערט.

יודישע ליבעס-טראגעדיע אין וויען

נעשאסטז אויפ'ן שעת'ס ווייב און בעקומען 15 חדשים תפיסה

ווין, 25. (ספּ.)
אין א ווינער גערוכט און הענט פאר-געקומען דער פראָצעס געגען דעם וואר-שאווער יודישען בוכהאלטער הערש באַ-לער, וואָס אין אָנגעקלאגט געווארען פאר שווער פערוואונדען פון א רשואלווער פרוי פון זיין שעף שאפראן, מיט וועלכער ער און געשטאנען אין ליבעס-בעציהונגען.
דאָס גערוכט האט אויהם פעראורטיילט צו 15 חדשים תפיסה.

א מילדער אורטייל...

ירושלים, 25 (יטא טעלעגר.) א חיפה'ער יוד איז פער'משפט געווארען אויף ר חודש תפיסה און 10 פונט שטראף פאר האלטען ביי זיך געווהר. דאָס איז דער מילדסטער אורטייל אויף יודען פאר דער גאנצער צייט. א צווייטער יוד איז פאר דער זעלבער עברה בעפרייט געווארען צוליב מאנגעל אין בעווייזען.

יפו'ער אראבער באיקאטירען רוטענבערג'ז

ירושלים, 25. (יט"א)
די יפו'ער אראבער האבען בעשלאָסען נישט צו נוצען קיין עלעקטרי פון דער רוטענבערג-סטאציע.

בעפרייט פון תפיסה

ירושלים, 25. (יט"א)
הייגט זענען בעפרייט געווארען 33 יו-דען, וואָס זענען ארעסטירט געווארען און די ראָטשילד-מוהלען. די בעפרייונג איז פאָרגעקומען צולוב מאנגעל אין בע-ווייזען.

ירושלים, 25. (יט"א)
30 פליטים פון באות-שאן האבען זיך צוריקגעקעהרט אין זייערע הייגען.

—0—

מעניג הויזין קויז באגדאד

ירושלים 25 (יט"א) דער קעניג הוסיין פון חעדזאס האט בעקומען א ערלויבניש ארייגצוקומען קיין באגדאד.

צעהנטע ליניע גדיניא — ארץ-ישראל.

דאנציג, 28. (יט"א טעלעגראפיש) אין פוילישען פּאָרט גדיניע איז אָנ-גקומען א רומענישע דעלעגאציע כדי ארגאניזירען דאָרט א פוילישע-רומענישע שיף-געזעלשאפט. די שיף-געזעלשאפט וועט האבען א דירעקטעליניע גדיניא — ארץ-ישראל.

קארעספּאנדענט פון יוד.-טעלעגראפען-אגענטור אין מאסקווע

ווערט אטאקירט פאר די דעמאנסטראציעס געגען דער ניו-יארקער קאמוניסטישער צייטונג „פרייהייט"

מאָסקווא (יטא) דערפאר, וואָס די יודען אין ניו-יאָרק האבען געמאכט א פּענדליכע דעמאָנסטראציע געגען דער דאָרטיגער יודישער קאמוניסטישער צי-טונג „פרייהייט", וואָס האט זיך אָנגענו-מען פאר די אראבער און די מעג פון ארץ ישראל געשעהענען, און דער מאָס קווער „עמעס" ארויס מוט אנ'אנפאל אויף דעם מאָסקווער קאָרעספּאָנדענט פון דער „יודישער טעלעגראפען-אגענטור".
דער „עמעס" בעשולדיגט דעם קאָרעס פּאָנדענט פון דער „יטא", אז מוט זיינע טעלעגראמען וועגען דער שטעלונג פון מאָסקווער קאמוניסטען צו די געשעענ-שען אין א"י האט ער געהאלפען דער פּאָגראָם-הצעה פון דער שוואַרץ-געל-בלויער פרעסע און קלוקעס אין ניו-יאָרק נעגען דער יודישער סעקציע פון דער אמעריקאנער קאמוניסטישער פּאַרטיי, און געגען דער „פרייהייט".
דעם „עמעס" פערדרוסט זעהר דער פאקט, וואָס דער מאָסקווער קאָרעספּאָנ-דענט פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור האט בערוכטעט, אז אין דער צייט ווען די אלגעמיינע קאמוניסטישע אָרגאנען האבען זיך בעצויגען זאָלנ'ר און נולמער צו דער לאגע אין א"י, און די יודישע קאמוניסטישע פּרעסע פון דא-מעז-פּערבאנד מוט'ן „עמעס" בראש. ארייגגעפאלען און א הוסטערישען אנטי-ציוניסטישען מאָן. דער דאָזיגער בע-רוכט איז דורך דעם יט"א קאָרעספּאָנ-דענט טעלעגראפירט געווארען און פע-בונדיגען מוט דער זעהר נולטערער שטע-לונג, וואָס דער קאמוניסטישער אונטש-נאציאנאל פון פּראָפעסיאָנעלע פּעראינ-גען האט אָנגענומען בנוגע די פאסירונגען אין ארץ ישראל, נאָכדעם ווי ער האט געווארטעט די דאָזיגע פאסירונגען א ספּעציעלע זוצונג. די דאָזיגע נולטערע שטעלונג סט פון דעם קאמוניסטישען פּראָפּאגנטערן, סט פון דער נושט-יודישע קאמוניסטישער פּרעסע, אין באמת ווייס פון צו זיין עהנלוך צו דעם הוסטערישען פּראָ-אראבישען מאָן, מיט וועלכען דער „עמעס" זעצט נאָך בוי הייגטיגען מאָג פאר זיינע ארטיקלען וועגען די פאסי-רונגען אין ארץ ישראל, וועלכע זיין פרומער ווי דער פויפסט אלוין.

לאדזער יודעז!

לייגט נישט אָב אויף שפּעטער, גיט אייער תרומה לטובת די געליטענע אין א"י.

לאָדזער טאָגעבלאַט

ד״ר רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
ניט בענוצטע מאַנוסקריפּטען ווערען ניט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

דער מופטי האָט אָפּגענאַרט די אַראַבער

די אַראַבער אין ארץ־ישראל פיהלען איצט, אַז זיי זענען שענדליך אָדורכגעפאַלען און זיי בעשולדיגען איינער דעם צווייטען.—ווי זעהט איצט אויס אין ארץ־ישראל.— יודען זענען פול מיט מוט און בויען ווייטער דאָס לאַנד.

מיר געפינען איצט אין „פֿאָרווערטס“ אַ לענגערן אַרטיקעל. וואָס דער בעקאַנטער פּובליציסט חיים ליבערמאַן האָט טעלעגראַפיש איבערגעשיקט פון ירושלים דעם 9. סעפּטעמבער. פון דעם אַרטיקעל דערוויסען מיר זיך פיל נייע אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען וועגען די געשעהענישען און זייערע נאָכוועהען. שרייבט חיים ליבערמאַן צווישען אַנדערן:

אַרויספאָהרענדיג נאָך אַ קורצען בעזוך פון ירושלים קיין תל־אביב, יפו און אַנדערע פּלעצער האָב איך אומעטום אויף מיין רייזע בעמערקט, אַז יודען און אַראַבער פאָהרען אין בעזונדערע וואַגאָנען. די אַראַבישע ציטונגס־פערקויפער און פרוכט־הענדלער ביי די באַהן־סטאַציעס ווערען אויך הייזעריג פון שרייען און אָנבאָטען זייערע סחורות צו די יודישע פּאַסאַזשירען. די יודען ווילען ביי זיי גאָרנישט קויפען. אפילו קיין קאַלטען טרונק קויפען זיי נישט ביי די אַראַבער, נישט קוקענדיג אויף דער ברענענדיגער היץ.

אַ מערקווירדיגען איינדרוק מאַכט אויף אַלעמען דער פאַקט, וואָס דער ציבור וואָס אין די יודישע וואַגאָנען האָט מען צווישען זיך גערעדט און דעבאַטירט, האָט אין די אַראַבישע וואַגאָנען געהערשט אַ טויט־שטילקייט. ווען איך האָב זיך נאָכגעפרעגט, האָט מען מיר ערקלערט, אַז די אַראַבער געטרויען נישט איינער דעם אַנדערן, איינער האָט מורא פאַר׳ן צווייטען און יעדער איינער צוטערט אַרויסצורעדען אַ וואָרט. די אַראַבער זעגען צווישען זיך צוריסען און צושפּאָלטען אַלס רעזולטאַט פון די פּאָגראָמען אויף יודען. יעדער איינער וואַרפט די שולד אויפ׳ן אַנדערן.

נאָך די בלוטיגע פּאַסירונגען איז צווישען די אַראַבער אַריינגעטרעטען אַ שרעקליכע אויסניכטערונג, ווייל זייער בלוטיגע אונטערנעמונג איז געוועזען אַ פול שטענדיגער דורכפאַל, פון׳ם אַראַבישען שטאַנדפּונקט. זיי האָבען נישט נאָר פערלוירען אַ סך מענשען אהן דעם מינדעסטען ערפאָלג צו צוטרייסלען דעם יודישען ישוב אין פּאַלעסטינא, נאָר זיי האָבען בעוויזען, אַז דאָס איז נישט קיין בעוועגונג פון אַ פּאָליטיש רייפען פאָלק, נאָר אַז דאָס איז אַ בעוועגונג פון בולגאַנען רויבער און מערדער.

דער מופטי האָט איינגערעדט די אַראַבישע מאַסען, אַז די רעגירונג איז אין גאַנצען אויף זייער זייט. די אַראַבער זענען אין דעם געווען אַזוי שטאַרק איבערצייגט, אַז אין אַנהויב האָבען זיי אפילו נישט געהאַלטען פאַר נויטיג צו בעהאַלטען דעם רויב, וואָס זיי האָבען אַנגעהויבען ביי יודען. אפילו די גערויבטע יודישע צוהערונג האָבען זיי מיט זיך אַרום געטראָגען אָפען אין פריי. און עס איז פאַר זיי געווען די גרעסטע איבעראַשונג ווען ענגלישע סאָלדאַטען האָבען זיך בעוויזען אין די ערשטע אַראַבישע דערפער און האָבען אַנגעהויבען דורכזוכען די אַראַבישע הייזער. פערשטעהט זיך, אַז די אַנדערע דערפער האָבען שוין נישט געוואַרט ביז די סאָלדאַטען וועלען קומען און זיי האָבען בעהאַלטען די אַנגערויבטע יודישע האָב און גוטס.

איינער פון די בלבולים, וואָס דער מופטי האָט פערשפּרייט כדי אויפצוהעצען די אַראַבישע מאַסען, איז געווען, אַז די יודען האָבען פערגוואַלדיגט 500 אַראַבישע פרויען און האָבען געטויטעט קינדער און אַלטע לייט.

* * *

די מעשה ווי אַזוי דער מופטי איז געקומען צו זיין מאַכט איז זעהר אינטערעסאַנט. ער שטאַמט אָפּ פון דער אַלטע אַראַבישער קעניגליכער פאַמיליע. ער איז נאָך אַ יונגערמאַן, אָבער האָט נישט קיין שום בילדונג. אין די אַראַבישע פאַגראָמען אין יפו, אין 1921, האָט ער זיך בעטייליגט אַלס איינפאַכער בולגאַן. מען האָט איהם דאַן אַרעסטירט און פעראורטיילט צו טורמע. ער איז אָבער אַנטלאָפען. ווען סער הערבערט סעמיועל איז געוואָרען נציב, האָט ער איהם געשאַנקען די שטראָף און האָט איהם ער־לויבט צו קאָנדידאַטירען פאַר׳ן אַמט פון מופטי. אָבער אין די וואַהלען האָט ער געקריגען אַ מינאָריטעט שטימען און ער איז נישט אויסגעוועהלט געוואָרען.

סעמיועל אָבער האָט זיך נישט געקאַנט׳ט וועגען די וואַהלען און נישט קיינענדיג, וואָס די מעהרהייט האָט געשטימט נעגען איהם, האָט ער איהם דורך אַ בעפעהל בעשטימט פאַר מופטי.

סעמיועל׳ס טעאָריע איז געווען, אַז דער בעסטער וועג ווי צו מאַכען אַ שונא אונשעדליך, איז צו געווינען איהם אויף דער זייט פון דער רעגירונג. אויפ׳ן גרונד פון דער טעאָריע האָט סעמיועל נאָך אַ סאַך אַנדערע שונאים בעשטימט אויף וויכטיגע אַמטען. און אַט די דאָזיגע בעאַמטע זענען דאָס שטענדיג די הויפּט־שונאים פון די יודען אין דער רעגירונג פון ארץ ישראל.

די אַרבייטער פיהרער רעדען מיט שטאָלץ פון די גלענצענדע אויפטועגען פון דער יודישער זעלבסטשוץ, אַרער, ווי זי הייסט אין ארץ ישראל „הגנה“. פילע פּראָצענט פון די „הגנה“ מיטגלידער זענען יודישע אַרבייטער. אַלע יודען פון ארץ ישראל פיהלען זיך דאַנקבאַר צו די אַרבייטער און זיי ערקלערען אָפען, אַז די העלדישקייט פון די יודישע אַרבייטער האָט גערעטעוועט די יודישע בעפעלקערונג אין דעם גאַנצען ישוב אין ארץ ישראל.

אויס דאַנקבאַרקייט האָבען די בעלי־בתים פון די יודישע קאָלאָניעס בעשלאָסען, אַז פון איצט אָן וועלען זיי בעשעפטיגען אויף זייערע קאָלאָניעס אויסשליסליך יודישע אַרבייטער און האָבען זיי אַנגעבאָטען אַ נייעם געהאַלט פון איין דאָלאַר און 25 סענט אַ טאָג.

אָבער דאָ האָבען די אַרבייטער ווידער געוויזען אַ ביישפּיל פון זייער אידעאַליזם. זיי האָבען ערקלערט, אַז זיי ווילען נישט אויסנוצען די איצטיגע לאַגע און זיי זענען צופרידען מיט איין דאָלאַר אַ טאָג, אַזוי לאַנג ווי זייערע אַרבייטס־געבער אַנערקענען דעם פּרינציפּ פון יודישער אַרבייט אויף יודישע קאָלאָניעס.

אַט אַזוי איז דורך העכסט מערקווירדיגע אומשטענדען ערלעדיגט געוואָרען אַן אַלטע אַנגעווייטאָגטע פראַגע.

נאָך אַ פאַקט, וואָס איז כדאי צו פערצייכענען: איבעראַל, וואו אַראַבישע אַרבייטער האָבען געאַרבייט צוזאַמען מיט יודישע, האָבען די אַראַבישע אַרבייטער נישט נאָר נישט אַרויסגעוויזען קיין סימן פון בולינאַניזם, נאָר זיי האָבען אויך בעשיצט די יודישע אַרבייטער. אויף די באַהנען, וואו אַ סך יודען און אַראַבער אַרבייטען צוזאַמען, האָט אומעטום געהערשט פולשטענדיגער פרידען. אַ יודישער קאָנדוקטאָר איז דורך זיינע אַראַבישע קאָלעגען געראַטעוועט געוואָרען פון די הענט פון אַ צעווילדעוועטען המון.

אין אַ פּלאַץ אין ירושלים האָבען צוויי יודען געאַרבייט צוזאַמען מיט 60 אַראַבער. אַ צערייצטער המון האָט פערלאַנגט מען זאָל אויסגעבען די צוויי יודען, אָבער די אַראַבישע אַרבייטער האָבען די יודען נישט געוואָלט אַרויסגעבען. זיי האָבען זיי אוועקגעבאַכט אין אַ דאָרף און זיי דאָרט געהאַלטען ציין טעג בעהאַלטען. ווען די פּאָגראָמשיקער האָבען זיך דערוויסט פון זייער בעהעלטעניש, האָבען די אַראַבישע אַרבייטער אָנגעטון די צוויי יודען אין אַראַבישע קליידער און זיי אַפּגעפיהרט קיין ירושלים. אויפ׳ן וועג אָבער האָט דער ווינד אויפגעהויבען די פאַלעס פון די אַראַבישע קליידער און די פּאָגראָמשיקער האָבען דערזעהן זייערע אייראָפּעאישע זאַקען. די אַראַבער האָבען זיך צוזאַמען געטון צו זיי, אָבער אויך דאָס מאָל איז די אַראַבישע אַרבייטער געלונגען צו ראַטעווען די צוויי יודישע אַרבייטער און צו אַנטלויפען מיט זיי.

אין אַלגעמיין איז די שטימונג דאָ אַפּטימיסטיש. נישטאָ קיין סימן פון דערשלאָגענקייט, אָבער אַלע זעהען איין, אַז מען האָט פאַר זיך אַ סך אַרבייט, און שווערע אַרבייט.

האָט בלויז מסכים געווען צו אַ רעגירונגס־רעקאָנסטרוקציע אויף דער שטיצע פון אַנער־מיניסטער, כדי צו בלייבען ביי דער מאַכט. סמעטאָנאַ האָט דערויף אפילו מסכים געווען, אָבער אין קאָוונע האָט אָנגעהויבען קאָכען און זידען, ווי אין אַ קעסעל. סמעטאָנאַ האָט צונויפגערופען אַ זיצונג פון מיניסטער־ראַט, אויף וועלכער אַלע זענען אַרויסגעטרעטען נעגען וואָלדעמאַראס׳ן, אַזוי, אַז ער האָט בעשלאָסען אָפּצוטרעטען.

—0—

יודישע נייעס.

מוסטערן פון יורישע „לשנה־טובה“־וואונשען, רעסאָמענדירט דורך די דייטשע טעלעגראַף־אַמטען

בערלין (יטא) די דייטשע רייכס־פּאָסט און די אינטערנאַציאָנאַלע ראַדיאָ־געזעלשאַפטען אין דייטשלאַנד האָבען איינגעפיהרט פון 1. ביז׳ן 15. אָקטאָבער ה. י. אַ ספּעציעלען בוליגערן טאַריף פאַר „לשנה־טובה“ דעפּעשען צו די יודישע יום־טובים. די דעפּעשען קענען געשיקט ווערען אין אַלע שפּראַכען. פאַר דער בעקוועמקייט פון די דעפּעשען־זענדער האָט סיי די מלוכה׳שע, סיי די פּריוואַטע טעלעגראַף־אַמטען אויסגעהאַנגען צו אַראַנזשירען אַ גאַנצע ריהע „לשנה־טובה“ מוסטערן אין פערשידענע שפּראַכען, צ. ב. דייטש, ענג. אויך אין יודיש און פּויליש. צווישען די יודישע „לשנה־טובה“ וואונשען געפינען זיך אויך פאָלגענדע געשריבענע מיט לאַטיינישע אותיות:

„מען זאָל דיך אַנשרייבען פאַר אַ גליקליך יאָהר“. — „מען זאָל דיך אַנשרייבען אין ספר־החיים“. — „זאָל דיך דער אייבערשטער בענשען מיט אַ מאַזעלטויק יאָר“. — „זאָל דיר בעשערט זאַן צו האָבען נאָר נאַכעס און פרוויר־אים קומענדען יאָר אין דיין באַל־הבא ב״ה“

יודישע רבנים אין טערקיי בעקומען יודען־פרעסערישע דראָהונגס־בריף

קאָנסטאַנטינאָפּאָל (יטא) דער רב הראשי (חכם באשי) פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל הרב חיים בעזשאַרנו און איינינע אַנדערע ראשי הקהל האָבען בעקומען יודען־פרעסערישע דראָהונגס־בריף אונטערגעשריבען דורך אַן־אַנאָנימער „אינטערנאַציאָנאַלער אַנטי־יודישער ליגע“. אין וועלכע עס ווערט צווישען אַנדערן געזאָגט:

איהר יודען זענט אַ פרעמדער עלעמענט אויף אונזער לאַנד, אפילו אונזער שפּראַך האָט איהר זיך ביז איצט נישט אויסגעלערנט, איהר זענט פעט געוואָרען פון בלוט, וואָס איהר האָט פון אונז אויסגעצויגען. אוי און וועה איך! פונקט ווי מען האָט אייך פּאָגראָמירט אין ירושלים אַזוי וועלען מיר אייך טון אין טערקיי...

—0—

איראַק און ארץ ישראל

ביים די רעפּעשען פון די לעצטע טעג, האָט די בריטישע אומפּעריע ברעה אויסגעצוואונגען דער פעלקער־ליגע איהר מאַנדאַט איבער איראַק. ענגלאַנד זאָל אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון פעלקער־בונד אויך אַרויסטרעטען מיט אַ פאָרשלאַג אַריינצונעמען איראַק אַלס מיטגליד פון פעלקער־בונד.

הנם דער דאָזיגער שריט, ענטשפּרעכט אינגאַנצען די פּאָליטיק און די פּערפּליכטונג פון מאַקדאָנאַלד׳ס רעגירונג, איז דאָס פונדעסטוועגען אַ נייער בעווייזונגס־מיטעל דוק פאַראויס מצד ענגלאַנד, וועלכע שטייגט דערמיט ווייט אַריבער די ראַהמען פון די ענגליש־אַראַבישע בעציהונגען. קודם כל רופט אַרויס גרויס אויפמערקזאַמקייט דער אומשטאַנד, וואָס איין יעם ראַזונען פאַל ווערט איראַק טראַקטירט צוגלייך ווי עגיפּטען, און דאָס איז דערפאַר, ווייל די ענגלישע רעגירונג דאַרף אין דער צווישען־צייט שליסען אַ פריינדשאַפטס־אָפּמאַך מיט איראַק. דערביי זאָל דער אָפּמאַך צונויפגעשטעלט ווערען לויט׳ן מוסטער פון׳ם אָפּמאַך, וואָס ענגלאַנד האָט שוין פאַרגעלעגט עגיפּטען.

די שטעלונג פון דער איצטיגער אַרבייטער־רעגירונג אין ענגלאַנד אין דער פראַגע פון מאַנדאַט איבער איראַק איז וואַהרשיינליך אַ פּועל־יוצא פון צוויי ווילדיגע אומשטענדען. דער ערשטער אומשטאַנד, וואָס זאָל האָבען געווירקט אויף ענגלאַנד׳ס אָפּזאָגען זיך פון איראַק, איז דער רעגירונגס־קריזיס אין באַגדאַד, אַ קריזיס, וואָס איז נישט אַרויסגערופען פון אינוועניג, נאָר איז אַ רעזולטאַט פון ענגלאַנד׳ס פּאָליטיק לגבי איראַק. ווי בעוואוסט, דויערט שוין צוויי יאָהר אַ בכסוך צווישען איראַק און ענגלאַנד וועגען קריגס־פערטיידיגונג פאַר איראַק און וועגען פינאַנץ־ענינים. איראַק האָט געפאָדערט אונבעדינגטע רעכט צו שאַפען אַן־אייגענע אַרמעע דורך איינפיהרען אַלגעמיינע מיליטער־דינסט. ענגלאַנד איז אָבער געווען ביי דער מיינונג, אַז איראַק איז דערוויל נאָך נישט דערוואַקסען מיט איינענע כחות צו פערטיידיגען איהרע גרענעצען און אַז צוליב דעם האָט די מאַנדאַט־מאַכט די פליכט אויפצוהאַלטען אין לאַנד בריטיש מיליטער. נאָר מחמת דעם, וואָס סיי דאָס ענגלישע מיליטער און סיי די גרויסע צאָהל ענגלישע בעאַמטע ווערען אויסגעהאַלטען דורך איראַק, האָט די באַגדאַדער רעגירונג פאָדערט פון ענגלאַנד׳ס אַפּצורופען די בריטישע מיליטער, און די ענגלישע רעגירונג האָט פאָרגעשלאָגען אַ פּראַקטישע אויספיהרונג ... רעגירונגס־קאָנסטרוקציע ...

אַמאָל וועלען ווערען אויסגעהאַלטען דורך איראַק, האָט די באַגדאַדער רעגירונג פון יאָהר 1927, פאַרמעלע מלוכה׳שע אונאָפּהענגיגקייט, ... פראַקטאַט פון יאָהר 1927, פאַרמעלע מלוכה׳שע אונאָפּהענגיגקייט און אַז ענגלאַנד זאָל אונפערזוימט אַרויסטרעטען צו דער פעלקער־ליגע מיט אַ פאָרשלאַג, אַז איראַק זאָל אָנגענומען ווערען אַלס מיטגליד פון פעלקער־פערבאַנד.

צוליב דעם, וואָס דער אַריינטרעט פון איראַק אין פעלקער־בונד וואָלט געבראַכט צום אויטאָמאַטישען פאַלען פון ענגלאַנד׳ס מאַנדאַט איבער דעם דאָזיגען לאַנד, אַלזאָ, ענגלאַנד׳ס פּרעסטיזש און ענגלאַנד׳ס אינטערעסען וואָלטען געליטען אויפ׳ן בּאָדען פון איראַק, האָט די פריהערדיגע קאָנסערוואַטיווע רעגירונג אין ענגלאַנד בסדר אָפּגעשלאָגען מיט דער ענדגילטיגער דעציזיע אין דער אַנגעלעגענהייט, הגם ענגלאַנד האָט געמוזט צוזאָגען, אַז, אויב איראַק וועט אין מלוכה׳שען זין מאַכען ווייטערדיגע פאָרשריט, וועט זי מאַכען בעמיהונגען, אַז זי זאָל ווערען אַנערקענט אַלס מלוכה מיט מלוכות גלייך. דאָס דאַרף אָבער נישט געשעהן פריהער ווי אין יאָהר 1932. די רעגירונג פון איראַק, וועלכענדיג אויסנוצען די געלעגענהייט, וואָס אין ענגלאַנד האָט זיך געביטען די פּאָליטיק בנוגע עגיפּטען. האָט בעגייט איהר אַלטען פּרוב צו געניסען פון ענגלאַנד די זעלביגע הנחות וואָס עגיפּטען האָט בעקומען. די לעצטע דעציזיע פון דער לאָנדאָנער רעגירונג ענטהאַלט מאַקע אַ תשובה אויף דער פאָדערונג פון איראַק אין דער זעלבער פראַגע.

דער נייער קורס בנוגע איראַק, וועט אָבער העכסטוואַרשיינליך נישט האָבען קיין איינפלוס אויף די בעציהונגען אין ארץ ישראל, וואו ענגלאַנד איז פערפליכטעט מיט דער באַלפור־דעקלאַראַציע. עס זעהט אויס, אַז מיט דעם נייעם קורס אין איראַק וויל ענגלאַנד מפייס זיין די אַראַבער און אָפּשוואַכען זייערע אַפּאָזיציע אין ארץ ישראל.

פג. דן

דער אויפשטייג און די ירידה פון געוו. ליטווישען דיקטאַטאָר וואָלדעמאַראס

נאָכ׳ן אומדערוואַרטעט און אין ליטא אויסגעבראָכענעם רעגירונגס־קריזיס. די ליטווישע טעלעגראַפען - אַגענטור „עלטא“ האָט אַרויסגעגעבען אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט, אַז „אַלע מיניסטאָרען, ווינער דעם מלוכה־פּרעזידענט סמעטאָנאַ ...

קאָנפערענץ אין בריסק ביים בוג. דאָרט איז ער גיך פערוואַנדעלט געוואָרען אַלס אוקראַינער און איז שוין קיין בערלין צוריקגעקומען אַלס בעאַמטער פון דער אוקראַינישער געזאַנדשאַפט. דערמאָלט האָט ער געהייסען וואָלדעמאַר. ער איז ...

פעז אַן־ענגערן צושטאַנד, נים קיין פרידלעבען און נים קיין קריגערישען. אַט דער דאָזיגער צושטאַנד עקזיסטירט עד היום. ער האָט סאַבאָטירט אַלע פּויליש־ליטווישע פערשטענדיגונגס־פּרובען. ער האָט אָפּגעוואָרפען אַלע וויכטיגע פּוילישע ...

[illegible]

אַמעריקאַנער עקספּעדיציע אין בירא־בידזשאַן בעריכטעט גינסטיגע רעזולטאַטען

מאָסקווא (יטא) די אַמעריקאַנער עקספּעדיציע, וואָס איז געפאָהרען קיין בירא־בידזשאַן, אונטער דער אָנפיהרונג פון פּראָפעסאָר הערדיס, אויסצופאָרשען, אויב מען קאָן דאָרט ווירקליך איינאָרדנען אַ יודישע קאָלאָניזאַציע, האָט נאָך זעקס וואָכען פאָרשונגען מיט געטיילט, אַז די אומשטענדען אין בירא־בידזשאַן זענען גינסטיג פאַר אַ קאָלאָניזאַציע.

— בירא־בידזשאַן — גלויבט די עקספּעדיציע, — האָט גוטע קאָלאָניזאַציאָנס מעגליכקייטען, דאָס לאַנד האָט אַ רייכען באָדען מיט נאַטירליכער פּרוכטבאַרקייט. מען קען דאָרט ענטוויקלען מיט גרויס ערפאָלג פערשידענע תבואות און אויך אינדוסטריעס.

די קאָמיסיע וועט זיך אומקעהרען קיין מאָסקווא קינפטיגע וואָך. אין מאָסקווא וועט זי אָפּגעבען אַ לענגערן בעריכט, און וועט אָנהויב אָקטאָבער אָפּפאָהרען צוריק קיין אַמעריקא.

אַכטונג, געעהרטע קונדשאַפט!
צוליב׳ן הערשענדען קריזיס האָב איך פערקלענערט די פּרייזען פון אַלעס
קאָסמעטיק פּערפומען, זייפען, פּודערן, קעלנישע בלומען־וואַסערן
אַלערליי קרעמען
בעזוכט מיין פּערפומעריע און איהר וועט זיך דערין איבערצייגען
מיט אַכטונג
I. DRUKIER פּערפומעריע
Łódź, Zawadzka 11, tel. 75-92
אַכטונג ה״ה פריזיערס! בלומען־וואַסערן נאָר 3.20 אַ קילאָ
ראַזיר־זייף „פּיקסין“ 7.50 אַ קילאָ
אַלערליי שטאָהל־וואַרען און פּלאַטין.
בעמערקונג: פאַר ענגראָסיסטען—ראַבאַט

לאדזער כראניק

באנדראטען

(ז) דאס האנדעלס געריכט האט געכזען ערקלערט אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „ברידער פרענקעל, א טריקאטאזש פאבריק קילינסקי 65. דער אופאדלאשטש איז לער עתה א צייטווייליגער. שלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען נדוארד באביאנסקי.

די ברידער פרענקעל זענען איינגעזעצט געווארען אין ארעסט.

געפונען א לאטעריע-צעטעל

אין געשעפט פון ה' טיבערג איז געפונען געווארען א גאנצער שפיל-צעטעל פון דער פוילישער מלוכה-לאטעריע אונטערן נומ"ר 486. 172.

אספאלטירונגס-ארבייט געהט פאראויס

(ב) הייגט ווערט פערענדיגט די אספאלטירונג אויף דעלאשר זייט פון פוש טרוקאווער נאס צווישען אנדזשיא און דער 6. שערפיען.

פסק-דין אין קאמוניסטען-פראצעס

סטודענט גרינבוים ווערט בעפרייט געגען קויציע.

(§) געלטען האבען מור שוין נעבראכט דעם פערלויף פון סענסאציאנעלען קאמוניסטישען פראצעס אין לאדזער קרייז-גערוכט. די גערוכטס-פערהאנדלונגען האבען זיך פערצויגען נאך בין גיל מען מימאנ. אדוו. דעפ. הארמנלאס, דער פערטרעטער פון יונגען סטודענט גרינבוים, האט געלטען גשהאלטען זיין שערמיטרוגונגס-רעדע, וועלכע איז געווען א מיסטער-ווערק פון פערטרעטונגס-קונסט דערויף האט זיך, מסתמא, גערעכנט דאס שטענדיגע פובליקום, וואס האט אויבער פילט דעם זאל, און וועלכען עס איז פאר געקומען דער קאמוניסטען-פראצעס.

12 א זייגער האט דאס רוכטער-קאמפלעט זיך שוין צוריקגעקעהרט פון דער בעראטונג און רוכטער קאזלאווסקי האט פארגעלעזען פאלגענדען פסק-דין:

יעזשו פרוידבערג ווערט פער'משפט אויף 5 יאהר שווערע תפיסה; מאלל ווארשאווסקי און שלום קרעגגעל צו 2 יאהר תפיסה; אליעזר גרינבוים אויף אנדערטהאלבען יאהר תפיסה.

בעת'ן פארלעזען דעם אורטייל, איז די שטולקעט און גערוכטס-זאל אויבערגערוסען געווארען פון א ספאזמאטישען אויסגעשריי פון פער'משפט'ען גוטגער'ס מוטער: „יעזוס מאריא, וואס טוט איהר מיט מיין קינד"! דערויף איז פרוי גוטגער אנדערגעפאלען ווי א קלאץ און אומ-מאכט.

אין גערוכטס-זאל איז ארויסגעריפען געווארען די פאגאטאוויץ, וועלכע האט זי דערמוגטערט.

נאכ'ן אויבערלעזען דעם אורטייל, האט דאס גערוכט בעמראכט דעם פאר-שלאג פון די ארטאקאטען וועגען ארויס-לאזען די פער'משפט'ע אויף קויציע. דאס גערוכט האט בעשלאסען צו בעפרייען נאר אליעזר גרינבוים'ען געגען 3000 זל. קויציע.

• • •

(§) אונטערן פארזיץ פון רוכטער קאזלאווסקי און געלטען פארגעקומען דער פראצעס געגען יצחק גארדון, דעם מעהר-מאלינען קאנדידאט פון דער לינ-טע נומער 5 צום סעים, און געגען אריה לייב ראזענבערג. די אנקלאגטע איז פארגעווארען אנטי-מלוכה'שע טעטיגקייט. ה' גארדון און, לויט'ן בעשולדיגונגס-אקט, ספעציעל געקומען פון וואר-שא קיין לאדז, כדי דא דורכצופיהרען אנ'אנספעקציע פון די קאמוניסטישע „יאמשטיקעס". נאר איז ה' גארדינען פארגעווארען געווארען, אז אלס לאמ-ווישער אונטערטאן האט ער געפעלשט א „ווימשאנג" פון די ראדאמער בע-פעלקערונגס-ביכער און אויף דעם סמך ארויסגעקריגען א פוילישען פאס.

בעת די גערוכטס-פערהאנדלונגען האט גארדון זיך מודה-געווען דערין, אז ער האט זיך אונטערעסירט מיט דער ארבייט-מער-בעוועגונג ער האט אבער אנגעווען אז ע האט קיינמאל נישט געהערט צו קיין פארטיי. אלס בעווייז האט ער פאר-געשטעלט א פסק-דין פון ווארשאווער גערוכט, וואס ערקלערט אנהם פאר אונ-שולדיג און דער הינזוכט פון צוגעהע-רונגקייט צו דער קאמוניסטישער פארטיי.

דער אנגעקלאגטער ראזענבערג האט ערקלערט, אז א געוויסע צייט און ער גע-ווען אונקאסטגט פון נארעל-פעראיין איז מיט דער קאמוניסטישער פארטיי ער נישט געהאט קיין שום שייכות.

דאס גערוכט הערט אויס דערויף אונ-נזיגע עדות, דערהויפט פאליציי-אנגעסטעלטע, און דער פראקוראר האלט א רעדע, איז וועלכער ער פאדעט שטענדיגע שטראף. די אנקלאגטמע האבען פערטיידיגט די אדווקאטען עטינגער און ברייטער. און דעזולטאט איז ראזענבערג פער'משפט געווארען אויף 4 יאהר שווערע תפיסה, אייגרעלענדיג דעם פאר-ארעסט, דאגע-גען יצחק גארדון און פער'משפט געווע-רען נאר אויף 4 חדשים טורמע בלויז פאר בעגיצען זיך מיט א פאלשען פאס. פון פארוואורף פון געהערען צו דער קא-מוניסטישער פארטיי איז ער רען-געווע-שען.

אגוטע עצה

דאס איינמאכסטע און זיכערסטע מיטעל פטור צו ווערען פון עצירות, וועלכע איז אפט די סיבה פון ערשעפונג און קראנקהייטען, איז ר אציאנעל צו נעהמען **קאסקארין לעפרענס** אין דער צאהל פון 1 אדער 2 פיגולקעס אין אוועגד בעת'ן עסען, און אדאנק דעם ווערט צוריקגעגינעלט די גארמאלע פונקציאנירונג פון די גדערים. פערקויף אין אלע אפטייקען.

שטרייק פון ווילזען-ארבייטער

(—) געלטען און אויסגעבראכען א שטרייק פון וואלוזען- און לעדער-גאלאנ-טעריע-ארבייטער אין לאדז. די שטרייק קענדיג פאדערן הוספות פון 25 און 35 פראצענט. מוט'ן שטרייק פוהרט אן דער קלאסען-פעראיין פון די לעדער-ארבייטער.

אויפרוף

פון דער ישיבה איז חברון

זעהר חשוב'ע רעדאקציע!

שטעהענדיג צובראכען און אים פון מרעהרען וועגען מור זיך צו אייך מיט פאלגענדע שורות, וועלכע ס'וועלען אהן טפק געפינען פלאץ אויף די שפאלטען פון אייער חשוב'ער צייטונג.

געווים און געווים האט איהר שוין אפגעשפונגען און אייער צייטונג די טרויערונג געשעהענישן פון ארץ ישראל פון אלע טיילען און לאנד, פון וועלכע די אלטע הייליגע שטאט פון אונזערע אבות חברון האט פערנומען דעם ערשטען פלאץ לויט די צאהל פון געפאלענע קרבנות, פערוואונדעטע און דאס חרוב ווערען פון גאנצען יודישען ישוב.

ווי ס'איז בעוואוסט, האט זיך אין די לעצטע יאהרען דער ישוב און חברון גע-נומען גענטווקלען צו פערדאנקען דאס איינארדנען זיך דארט פון די וועלט-בע-רוהמטע ישיבה „בנסת-ישראל", וועלכע און דארט געגרונדעט געווארען מיט 5 יאהר צורוק.

און משך פון די 5 יאהר עקזיסטענץ פון די ישיבה און חברון זענען די יודישע אראבישע בעצוהונגען געווען זעהר פרייגדליכע און ס'איז געווען אונגאנצען אונטערגליך צו ערווארטען דאס אויס-ברעכען אזעלכע ענגלוכע טרויערונג גע-שעהענישען.

ווי ס'האט זיך אבער ארויסגעשטעלט האבען זיך די ווילדע אנגעפאלענע מער-דער אויך נישט אפגעשטעלט און ברענ-גען צו די שחיטה פיל ישיבה-בחורים פיל טייערע יודישע קינדער, וועלכע זע-גען געקומען און אריין ישראל צו פער-ווירקלעכען דעם געדאנק פון אונזערע גרויסע נביאים „כי מציון תצא תורה".

און געשאפען געווארען זעגען יודי-שע קינדער פון דער ישיבה, וועלכע זע-גען געווען עלויים, מופלגים, גדולי בתורה מיט אייגענעפלאנצטע גוטע מדות, מע-שען מיט גרויסע בשרונות, וועלכע ס'איז פאראויסגעשטאנען א גרויסע צוקונפט, און וועלכע האבען געראדפט דונען אלס לוכט און שטערן די ברייטע שוכטען פון יודישען פאלק.

צובראכען האבען די אכזריות'דיגע מערדער די ישיבה-הויז און חברון, וועל-כע און כסדר געווען אנגעפולט מיט'ן קול פון תורה און קינדער פון אלע לענ-דער און די גרויסע וועלט, וועמענס נשמה ס'האט געצויגען דאס לערנען אויף וועמען „גדולי בישראל" האבען דארט געפונען פלאץ.

אינבנ: אונפערגעסען זאלען פערבלי-בען די טייערע יודישע קינדער פון די ישיבה און חברון, וועלכע זענען געפא-לען אלס „הייליגע קרבנות" און די אבות אבותינו-שטאט.

פון די פערוואונדעטע, וועלכע זענען אויבערגעבליבען געווארען און די שפי-וועלכע זענען דורך די השגחות פון רבונו של עולם פערבליבען און לעבען, זענען אויבערגעבליבען געווארען אויף א שנעלען אופן און ירושלים, וואו די ישיבה אר-דענט זיך אין.

אויפ'ן וועג פון צורקשטעלען די ישיבה און די הייליגע ירושלים און אבער גרויס דער נויט און די געלד-פארדערונג.

די אכזריות'דיגע מערדער האבען אלעס חרוב געמאכט, גערויבט און פערברענט דעם גאנצען יודישען נוטס און די אנט-לאפענע מוט די נשמת פון דארט זענען פערבליבען און א לאנג פון „יעצט גע-בוירען".

די מערדער האבען אויך גע'חרנ'עט דעם סעקרעטאר פון דער ישיבה, חרוב געמאכט די ביוראָ, די אלע אדרעסען ביכער פון נדיבים, וועלכע ס'האבען גע-האלטען די ישיבה און משך פון די לעצ-טע 5 יאהר זיך אינגארדנען, געטווקלען און אויסגנוטען זיך און א וועלט-ישיבה.

אנווייזענדיג דעם נייעם אדרעס פון דער ישיבה-פערוואלטונג דארף מען האל-טען, אז דער שרעקליכער מאמענט וועט אויפוועקען יעדע יודישע נשמה און יע-דען יוד ווי אויך די אלטע נדיבים וועלען זיך אפרופען ווי שנעלער מיט הולף און שטיצע אויפ'ן וועג פון צורקשטעלען די וועלט-בערוהמטע ישיבה „בנסת ישראל" און לאנד פון אונזערע אבות.

אדרעס:

Chief Rabbi Meishe Mordchai Epsthein, Jerusalem (Palestine)
P. O. B. 859

קאמף מיט קינסטליכע אבארטען

אין לארז שטארבען 2 מאל אזויפיל קינדער ווי אין ווארשא

גרויסע קאנפערענץ איז דער וואיוואודסטוועט ביי דער בעטייליגונג פון דער פראקוראטור און דאקטוירים

(מ) אונטערן פארזיץ פון ד"ר סקלא-סקי, דעם שעף פון דער געזונדהייטס-אבטייליונג ביי דער לאדזער וואיוואודס-טוועט און פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען אינטערעסירנדע מעגען א קאמף מיט פער-גיפטונגען בעת א קומפעט. און דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט פראפע-סור לאזולאווסקי, מעדיצינישער אונ-טערקומאר לאדזינסקי, דער פאוויאטאוער דאקטאר ד"ר ווילאנד, ד"ר נאוויצקי, דער שעף פון סטאטיסטישען אמט און לארז, פ. ראסטעט, ד"ר שטערלאווסקי מיט דעם געזונדהייטס-אמט בעים מאיוס מראט, ווי אויך פארשטעהער פון וועלטיגע דון-קלינגסקי.

אין לויפענדען יאהר זענען אין לארז פערצייכנט געווארען בכמעט צוויי מאל אזוי פיל פאלען פון קומפעט-הוץ, ווי אין וואדשא, הגם די בעפעלקערונגס-צאהל אין לארז איז בכמעט צוויי מאל ווינציגער ווי אין וואדשא. די קומפעט-פערגיפטונ-גען זענען גורם טויט-פאלען פון 15 ביז 20 פראצענט פון אלע קראנקע קומפעטע רונגס. צוליב דעם איז אונבערונגס גוימוג אונטערצונעהמען א קאמף מיט דעם. די הייפט-סיבה פון דער דאזיגער קומפעט-פראנקהייט איז על פי רוב פעראורזאכט פון די מוטלען, וואס ווערען אונטערגע-נומען דורך די פרויען פרי אינבערצורי-סען דאס שוואנגערן. אמאל און דער קאמף מיט דער דאזיגער פלאג געווען בעשווערט צוליב דעם, וואס דאס געזעץ האט בעשטראפט נישט בלויז דעם מא-לער פון קונסטלען אבארט, נאר אויך די פעדזאן, וואס האט זיך „קאליע גע-מאכט". הייגט איז דיס געווכט אומ-שטאנד צו טשפ'ן בלויז די „קאליע מאכערס" און גוט די קרבנות פון מענש-רען.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

הייגט, דענערשטאג דעם 24-טן דאר-פען זיך שטעלען צו דער מיליטערישער רעגיסטראציע אלע יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1911, וואוי-נען אויפ'ן שטח פון 4 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

A B C D E F G

און פון 11 קאמיסאריאט די אותיות:

K. L. Ł. M. N. O. P.

מארגען פרייטאג, דעם 25-טען ד. ח. דארפען זיך שטעלען צו דער מיליטע-רישער רעגיסטראציע אלע יונגעלייט, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1911 וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות.

H. Ch, I, J, K, L. Ł.

און פון 11 קאמיסאריאט די אותיות:

R. S. Sz. T. U. W. Z. Ż.

זעלבסטמארדעז פון 2 יודישע פרויען

(§) אויף פראנצישקאנער 16 האט מיט'ן ציל צו בעגעהן זעלבסטמארד אויס-געטרונקען יאדינע די 16-יעהריגע רבקה ראזענצווייג; אויף פראנטשישקאנער 66 האט אויסגעטרונקען עסיג-עסענץ די 26 יעהריגע רעגינא יאקובאווסקא. די סבות פון בידע זעלבסטמארדען זענען אונ-בעקאנט. די יאקובאווסקא איז איבער-געפיהרט געווארען אין אנ'ערנסטען צו-שטאנד אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

דער געהיימניספולער דאקטאר

שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט.

בארבייט ספעציעל פאר „לאדזער טאגעבלאט" פון י. פייערמאן.

(41-טע פארטזעצונג)

מארקויז האט אויבערגעלאזט זיין שכנ'מע און צוגעגאנ-גען צום גראף האאזע. ער האט אויהם ארייגגעצויגען און א שמייעם ווענען דער פסולאלאגיע פון די שפילער.

— יא, אויך האב די גאטער פון א שפילער — האט דער גראף געזאגט — איך בלייב קאלט ווי אייז, בעת איך פער-שפיל; איך צונד זיך אן אין בעקים א שעפערישע פאנטאזיע, ווען איך געווין.

מארקויז האט בעמערקט:

— דאס שפילען אין די עלטסטע, שטארקסטע, אונגע-ארטוויסטע פארם, אין וועלכער דער מענש, וואס האט פון דער גאטער בעקומען אנ'ארטוסטישען טאלאנט, פיהלט זיך אלס קונסטלער.

— דאס איז אונטערעסאנט. ווו-נאך קענט איהר עס בעווייזען? — האט דער גראף זיך אנגערופען.

— גאנץ אייגפאך. בעת'ן שפילען קאן זיך יעדער מענש, ווערענדיג געצוואונגען פון זיין ווילען, ווענגסטענס אייגמאל זיך ווערינהנטערן צום שאפענס-מאמענט. דער גרונד פון קונסטלערישען שאפען איז א צופאל. פון דעם דאזיגען צו-פאל שאפט דער קונסטלער זיינע מעמען. מור בעמערקען נושט דעם צופאל, וויל מור פערטראכטען זיך נושט אויבער איהם.

— אהא, איהר זענט א פאקס, הער דאקטאר!

— נאין, גראף, איך בין בלויז א פסיכיאטער.

— אונלכע זענען מאקס אונזערע מאדערנע פאקטען. זיי שעפען זייער גיאיסק גולער פון אויגערבעוואוסטזיין, ווי פון דיאגעס שכל און ווי די חיינטיגע וויסענשאפט האט פעסט-געשטעלט, אין דאס אונטערבעוואוסטזיין דער טרעגער פון גוטסטיגען לעבען... אבער... צו וועלען מיר שפעטער א שפיל מיט אין באקאראט?

— יא. אויך בין גרויס.

די נאכט-וואנדלערין האט געזאלט אנהויבען צו בעווי-זען אויהרע קונצען. אונער פון די אנוועזענדע דאקטוירים האט זי ארייגגעפיהרט אין מוטען זאל און זי אייגגעשלאפערט. און דאזיגען פערהיפנאטיזירטען צושטאנד האט זי גערעדט ווייזען די וואונדער פון איהר זכרון. שוין אויף דעם פרוהער-דיגען סעאנס — אזוי האט דער גראף ערקלערט דעם דאקטאר מארקויז מיט א קול, פול מיט פערוואונדערונג — האט זי אויבערגעגעבען אויהרע אויבערלעבונגען פון דער צייט, ווען זי איז נאך געווען א זייג-קינד.

דער גראף, רעדענדיג איצט, האט פלוצלונג דערפיהלט, אז עפעס אנ'אנגענאגרלוכער שטראם וואר'עמקייט געמט איהם ארויף. ער האט זיך אומגעדרעהט. אבער ער האט הינטער זיך גארנישט געזעהן, א חוץ די טאפעטען אויף דער וואנד, אויף וועלכע עס זענען געהאנגען בולדער פון עפעס א שולע.

די נאכט-וואנדלערין האט נושט געוואלט פאלגען איהר הופנאטיזירער. זי איז אפילו ארויס פון צושטאנד אלזו עפעס צו פיהלען, אבער יעדערער פון די צושויער האט געקענט בעמערקען, אז איהר בליק לייכטערט זיך איינצוזוגן אויס און באלד קאן זי ווערען צורוק וויז פרוהער.

— עמוצער פיינגט מיר.

די שטום פון דאקטאר האט זי סוגעסטיאנירט. אויסצו-הענדיג די ווערטער, האט ער געזאגט צו איהר:

— קוגער פיינגט אייך נושט. איך פיהר אייך בלויז ארין אונ'ם לאנד פון אייער יוגעגד.. איינס... צוויי.. דריי.. שלאף אין. איינס... צוויי... דריי.. שלאפסט שוין!

כמעט נושט בערוהרענדיג די האנד, האט ער געגלעט איהר שטערן, צוגלעגדיג בסדר:

— איינס... צוויי... דריי... וויפיל יאהר ביזטו אלט?

— איך בין אלט צעהן חדשים און דריי טעג

— וואס האט געטון דיין מאמע, בעת זי האט דיך ארויס געגומען פון ווינגעל?

— זי האט מיר אראפגעגומען די ווינקעלער... עס האט מיר וועה געטון און איך...

זי האט אפגעזופצט און זיך גיך אויפגעוועקט.

— עס איז דא פארהאן עמוצער, וואס מוז אוועקגעהן. ער פיינגט מיך. ווער איז עס?

דער דאקטאר האט זיך געוועגערט צו אלע:

הייגט גוט זיך נישט איין. עס איז דא פארהאן אזא שטערונג, וואס איך קאן נישט דערקענען, און דערויבער קאן איך עס נישט בעזייטיגען.

דער געהיימניספולער האט זיך דערגעהנטערט צו דאקטאר מארקויז.

— אפשר וועט איהר, דאקטאר, פרובירען? שטענדיג זיך אויף די עקספערימענטען, וואס איך האב אמאל געזעהען. מיין איך, אז אייער ארייגמושען זיך, וועט פאראלזירען די שטערענדע קראפט.

מארקויז האט מסכים געווען צו פרוביירען. אבער ער האט פאראויסגעזאגט, אז ער איז נושט זיכער אין ערפאלג. ער האט זיך פערוויפען, אז ער איז נושט בין דער געהיימניספולער שטימונג דערפאר, ווייל ער איז נוט פערקוהלט.

דאך איז ער צו צום מעריום.

די אנוועזענדע האבען בעמערקט, אז בלויז אנ'אונבערי-טענדיג האנד-בעוועגונג פון דאקטאר האט אויף דעם מעריום געהאט א נוטע פעולה. דאס מוזיקאל און פלוצלונג בלאס גע-וואָרען. זי האט זיך נאך נושט בעוועגט, אבער עס איז געווען לייכט צו דערקענען, אז אין אויהר קומט פאר א קאמף געגען עפעס פרעמדעס, נושט געזעהענעס... אבער איהר ווערער-שטאנד איז אגמעל'ן דרוק פון יענער קראפט נוך געבראכען געווארען און אויהרע ברעמען האבען אנגעלטוט זיך פער-מאכט.

דאן האט מארקויז גענומען רעדען מיט א האר טל, וואס האט בעצווונגען דעם וויל'ן פון מעריום.

דאן האט מארקויז גענומען רעדען מיט א האר קול, וואס האט בעצווונגען דעם ווילען פון מעריום.

— דו לוגסט און דער מומער'ס פויר. דו האלסט דיגע הענד ארום דעם נוף. דו בוזט אלט זעקס חדשים. עס איז אוועגד. דו שרייסט. פארוואס שרייסטו?

פון דעם שווערען קערפער פון דער מאמנאבוילערין, וואס איז אויצט געשלאפען מיט אפענע אויגען, האט זיך דערהערט א שוואך, פוישטשענדיג קול:

— דאס בייזעל מיט וועה.

— עס איז דערפאר, וויל מען האט דיר געגעבען צופיל צו טרונקען. ווער האט דיר געגעבען צו טרונקען?

— א פרויען-קערפער — האט דאס קול געענטפערט.

— לויבסטו דעם דאזיגען פרויען-קערפער?

דאס מיידעל איז געווארען גראָ ווי אש, און דאס פוש-טשענדיגע קול האט אנגענומען א שרייענדיגען, לוידענדיגען אן בוזען טאָן:

— ניין! ניין! ניין!

— וואס האסטו געוואלט מיין דעם דאזיגען פרויען-קערפער?

— בייסען אויהם דעם האלז.

— פארוואס?

דאָ האבען די ליפען פון מעריום אנגעהויבען צו צי-טערען און איהר גוף האט זיך גענומען קאוואלסוו ווארפען.

מארקויז האט אויסגערופען:

— נאָר א רגע. און איהר לעבען און געפאהר. אויך מוז אויבערריסען דעם סעאנס.

ער האט דאס מיידעל אנידערגעלייגט אויף דער קאנאפע. ער האט זי מיט בערוהיגענדע בעוועגונגען ארויסגעברענגט פון שלאף, האט איהר אפגעוואשען דאס פנים מיט ווין, און ווען די נאכט-וואנדלערין און געקומען צו זיך, האט ער זי געפוהרט צום בעט זיך לעגען.

אויצט האבען זיך אלע א ווארף געמוזט צום דאקטאר. מען האט געפרעגט, וואס דער מעריום האט געוואלט זאגען.

גראף האאזע האט שטיצוק געזאגט:

(דאס ווייטערע סומם)

די גרויזאמע פערברעכענס פון די „הערשער פון דער נאכט"

וואס דערצעהלען די עדות און ווי אזוי די שולדיגע ווילען זיך ריינוואשען?

(דריטער טאג פון גרויסען פראצעס)

אונ'ם דריטען טאג פון גרויסען פראצעס געגען די 38 פערברעכער און לאדזער קרעטז-געריכט, זענען אויסגעהערט געוואָרען די ווייטערדיגע עדות.

עס און בעשטענדיגלעך, אז דער פראצעס געהט-צו און א שנעלען טעמפּאָ, מחמת די אנגעקלאגטע זענען על פי רוב זיך מודה און די פאַרגעוואָרפענע פערבלעבנס. צוליב דעם בענרעגנצט זיך דאָס געריכט בעם עדות-פערהער.

דער דזהנגער פערלויף פון עדות-פערהער הערט אָפט געשטערט דורך שטשעטשענסקי'ס שאַרפען און צענשען צווישענרויף, וועלכער שטעלט גלייך די ערלעהרונגען פון די עדות. זיינע בעמערקונגען מאַכט שטשעטשענסקי זשעסטיקולירענדיג נערוועז מיט די הענד.

פון די אָפּגעגעבענע עדות-ערקלעהרונגען לעזען איך און גערוכסזאל פיל אכזריות'ן, בלוט-פערגיסונגען און אנפאַלען. טיל עדות דערצעהלען רוהיג וועגען די רציחות און מעגשליכע קרבנות, וואס זענען געפאַלען פון די „הערשער פון דער נאַכט", אנדערע דער צעהלען וועגען די גרויזאמקייטען מיט שווערער און מיט גרויל און די אויגען און מיט גרויל און דער שטים. פון אַלעמענס ערקלעהרונגען רעדט אָבער די טויט-שרעק פון די אויבערגעלעבטע סכנה'דיגע מאָמענטען, בעת וועלכע די פערמאַסקירטע באַנדומען זענען פאַר זיי געשטאַנען מיט רעוואָלווערען. די באַנדומען האָבען שטענדיג געדראָהט, אז ס'וועט זיין שלעכט, אויב מ'וועט מזיז נושט געבען קיין געלד.

צוהערענדיג זיך צו דעם עדות-זאָגען, און ציזעהן, מיט וואָס פאַר א אויסגערעכנטקייט און לומרעקייט קאַטשמאַרעק'ס באַנדע הט „געאַרבייט". בעפאַלעגדיג די שוועסטער לעבעלט, האָט שטשעטשענסקי געבעטען אויף אזא-אופן צו עפענען די טור: „שרעק זיך נושט

איך בין א געבילדעטער מענש.

אוך וועל אייך נושט לאָזען קיין עולה מיז",,,נ נושט קוקענדיג דערויף האָט דער באַנדום, און א מונגט שפּעטער, געהאַט דעם מוט צו פערשטען די זעלבע לעבעלט'ס מיט א האָגעל רעוואָלווער-קוילען.

עס און אויך אונטערעסאַנט, אז צווישען די באַנדומען און גושט געווען סיין שלום צוליב דער חליקה פון רויב. ווען דעם דאָט זיך ארויסגעלאַפט דער יונגער קוקולא, וועלכער האָט זיך פערקלאָגט פאַר'ן געריכט, אז ער און שטעגדיג געווען א קרבן פון קאַטשמאַרעק'ס קנאה צווישען די באַנדומען און זערגרויס. אינער זשאַלעווטע זיך אויפ'ן צווייטען.

געלעגען בעת'ן גאַנצען עדות-פערהער האָט מען כסדר געהערט אינצעלהייטען וועגען די אָנפאַלען און גזבות, וועגען אונטערגרונגען און בלוט-פערגיסונגען.

אונטערעסאַנט און אויך אַנ'אינצעל-הייט, וואָס דער עדות באַטטשוק האָט דערצעהלט. אין אויגוסט 1926 האָבען די „הערשער פון דער נאַכט" בי אוהם צו-געגנבען 3 פעטע חזרים פאַר 1800 זל. די חזרים האָבען די באַנדומען דערהרג'עט און וואַלר און בעים צושטעלען זיך דעם רויב, האָבען זיי די חזרים צופעטעלט. בי דער דאָזיגער אינדעלער מלאכה האָבען זיך פאַסקודזשעט דער „אונטערלונגענט" פון דער שוועטשטיגסקו און דער יוד יעקב האַלצמאַן.

עס זענען אויך אויסגעהערט געוואָרען אינגיגע עדות פון די פאָלוצי-סקעטען, וועלכע האָבען דערצעהלט, וויי אזוי זיי האָבען ישרעס מאַל געמדעקט ווער די פערבערעכער זענען, אָבער זיי האָט זיך נושט אינגעגעבען צו אָנטרעטען זייערהויפט-נעסט.

וואס הויז-בעזיצער דארפען וויסען!

(מ) צו דער פראַגע פון רעמאָנטירען די הויז-טרעפּען, שטעלט מיט דאָס פרעסע ביורא בעים מאָגוסטראַט, אז צוליב דעם וואָס די סאַנומאַר-אַמטען בעזיצען נים קיין אויספיהר-רעכט, שטעלט צוגליך די סאַנומאַר-מאַכט פּראָטאָקאָלען, ווען עס ווערען פעסטגעשטעלט אונאָרדנונגען אויף די הויפען. ווען א סאַנומאַר-קאָמיסיע שטעל טעלעפּט צום צווייטען מאָל, אז דער פראַגע פון רעמאָנטירען די הויז-טרעפּען, שטעלט מיט דאָס פרעסע ביורא בעים מאָגוסטראַט, אז צוליב דעם וואָס די סאַנומאַר-אַמטען בעזיצען נים קיין אויספיהר-רעכט, שטעלט צוגליך די סאַנומאַר-מאַכט פּראָטאָקאָלען, ווען עס ווערען פעסטגעשטעלט אונאָרדנונגען אויף די הויפען. ווען א סאַנומאַר-קאָמיסיע זיך שטעל טעלט צום צווייטען מאָל, אז דער פראַגע פון רעמאָנטירען די הויז-טרעפּען, שטעלט מיט דאָס פרעסע ביורא בעים מאָגוסטראַט, ווערט ווידעראַמאָל מיט געשטעלט וועגען דעם צו דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט. און קיין פאַל אָבער וועלען די שטאַטישע מאַכט-אָרגאַנען נים אָפּשטעלען פון ווייטערדיגע פּראָטאָקאָלען געגען די אינרעגונגקייט אויף דער טרעפּ.

אויף זגערזשער גאַס איז אַ סכנה אַדורכצוגעהן

צוליב די נייע עלעקטרישע דראהטען, וואס ווערען דארט פערלעגט.

(§) די דירעקציע פון די אונטערשטע מושע טראַמוואַיען האָט אויצ אָנגעהויבען פונאַנדערצושטעלען סלופּעס אויף דער זגערזשער גאַס און פערלעגען אויף זיי עלעקטרישע דראָטען, וואָס צוליב זייער נאָענטקייט צו די באַלקאָנען שטעלען זיי אין א סכנה די דאָרטיגע אינוואוינער.

די דאָזיגע אַרבייט און אויך א גרויסע מענגע פאַר 1800 זל. די חזרים האָבען די באַנדומען דערהרג'עט און וואַלר און בעים צושטעלען זיך דעם רויב, האָבען זיי די חזרים צופעטעלט. בי דער דאָזיגער אינדעלער מלאכה האָבען זיך פאַסקודזשעט דער „אונטערלונגענט" פון דער שוועטשטיגסקו און דער יוד יעקב האַלצמאַן.

עס זענען אויך אויסגעהערט געוואָרען אינגיגע עדות פון די פאָלוצי-סקעטען, וועלכע האָבען דערצעהלט, ווי אזוי זיי האָבען ישרעס מאַל געמדעקט ווער די פערבערעכער זענען, אָבער זיי האָט זיך נושט אינגעגעבען צו אָנטרעטען זייערהויפט-נעסט.

א פערואַמלונג אין דער ציוניסט. ארגאניזאציע

צו די שלושים פון די געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

מאַנטאָג אָוונד און און לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַנזאַציע פאָרגענומען א טרויער פערזאַמלונג צוליב די שלשים פון די בלוטיגע געשעהענישען אין א"י. צו דער פערזאַמלונג און געקומען א גרויסער עולם נאָך דעם וויי עס ווערט בעשעהרט דער אָנדענקען פון די העלדישע אומגעקומענע פיאָנעריען אין א"י, וואָס זענען געפאַלען פערטיידיגונגען דעם יודישען כבוד און די נאַציאָנאַלע-הייס, האָט א לענגערע רעדע דעפּוטאַט ד"ר ראָזענבלאַט. ער רעדט ברייט ארום די סיבות, וואָס האָבען געבראַכט צו די בלוטיגע געשעהענישען שולדערט די פאָלוטישע סוטואַציע אין ארץ ישראל, די אַראַבישע יודישע בעציהונגען און דאָס אַראַבישע פּראָבלעם אין אָרייגעם בכלל, די בעציהונג פון דער מאַנדאַט-מאַכט און פון דער אָרטיגער א"י אָרטיגוסטראַציע און קומט צום אויס פיהר, אז די אַראַבישע בעוועגונג און הייסטעלליך געוועגדעט געגען דער ברי טישער מאַכט און, אז די אָנפאַלען זי נען אונספּרורט געוואָרען דורך א פאַר אַראַבישע רעדעלפיהרער. דאָנעבען דאָס אַראַבישע פאָלק און פרודליך געשטימט און עס און דאָ א מעגלוקייט פון א פערשטענדיגונג.

דער רעדנער שטעלט זיך בעזונדערס אָפּ אויף די ציוניסטישע פאָלוטיק און א"י פאַר די לעצטע יאָהרען און בעהויפּטעט, אז בי די געגעבענע בעדינגונגען האָט די פאָלוטיק נוט טעקעגט זיין סיין אנדערע. דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט פערענדיגט זיין רעדע און דרוקט אויס די האָפענונג, אז דאָס אומשולדיג-פערגאָסענע בלוט אויף דעם מזבח פון דער יודישער נאַציאָנאַלער בעוועגונג, וואָס נושט זיין אומזונסט, אז עס מוז קומען צו א פערשטאַרקונג פון דער ציוניסטישער בעוועגונג און צו א פערדאָפּעלונג פון אינזערע אָנשטרענגונגען אויף צו פערפולגען די יודישע עראַבערונגען אין א"י.

דער צווייטער רעדנער ה' מ. לומאַן וויזט אָן אויף די נוימוועגדיגקייט פון פעראייניגטע אָנשטרענגונגען פון גאַנצען יודישען פאָלק און דער אויצטיגער אחריות'פולער שעה און רופט די פערשיעדענע גרופּען אויפצוהערען אויצ מיט שמערונג פאַר דער עלעקטראָוניע בעם אינסטאַלירען לוטם און יעגער געגער. צוליב די דאָזיגע טעמים האָט דער מאַגוסטראַט אויפגעפאַרערט די דירעקציע פון די אונטערשטאַטישע באַהנען, אז זי זאָל אָנשטאָט דעם פערלעגען אַנ'אינטערעדושע אינסטאַלאַציע, ווענען דעם עניין אויך אָפּגעאַנגען א שאַרפער פּראָטעסט צו קאָמוניקאַציע מונינסטעריום.

גרויליענדער טויט פון א יודישע פרוי

זי איז צוריבען געווארען פון דער באהן

(§) אויפ'ן באַהן-פּלאַנט און פּיעטרי-קאָוו און געלעגען פאַרגעקומען א פאַל, וואָס מאַכט אויפשויערען צוליב זיין שרעקליכקייט.

ווען א לאָקאָמאָטיוו פון א משא-צוג האָט מאַנעווערט, האָבען צוויי פרויען שוואַלט אריבערלויפען די שינען. אינגע פון די אריבערלויפענדע האָט מיט כח צוריקגעשלעפּט בעים קלייד דער באַהן-וועלעטער, וועלכער האָט זי מאַקע מציל געווען פון א זיכערען טויט. דאַנעבען די צווייטע אין ארונטערגעפאַלען אונטער די ראָדער פון דעם לאָקאָמאָטיוו. ווען דער מאַשינוסט אין אַלאַרמירט געוואָרען צוליב'ן שווערלעכען אומגלוק, האָט ער צוריקגעשלעפּט דעם קלייד דער באַהן-וועלעטער, וועלכער האָט זי מאַקע מציל געווען פון א זיכערען טויט. דאַנעבען די צווייטע אין ארונטערגעפאַלען אונטער די ראָדער פון דעם לאָקאָמאָטיוו. ווען דער מאַשינוסט אין אַלאַרמירט געוואָרען צוליב'ן שווערלעכען אומגלוק, האָט ער צוריקגעשלעפּט דעם קלייד דער באַהן-וועלעטער, וועלכער האָט זי מאַקע מציל געווען פון א זיכערען טויט. דאַנעבען די צווייטע אין ארונטערגעפאַלען אונטער די ראָדער פון דעם לאָקאָמאָטיוו. ווען דער מאַשינוסט אין אַלאַרמירט געוואָרען

לאדזער יודישע טעאַטער-סטודיע.

נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען, וואָס זענען געפיהרט געוואָרען צווישען די דראַמ. קרייזען „שטרעבענדע צו קונסט" מיט דער „יודישער אַרבייטער ביהנע" אין לאָדז, איז ענדליך געקומען צו א טעראייניגונג פון בידע קרייזען א. נ. „לאָדזער יודישע טעאַטער-סטודיע". די טעראייניגטע טעאַטער-סטודיע איז אַרייגעטטען אלס מיטגלידער פון דער נצ. „הזמיר".

די „לאָדזער יודישע טעאַטער-סטודיע" האָט גענומען אויף זיך די אויפגאַבע צו פיהרען א בריטע אַרבייט אויפ'ן דראַמ. נעבען און צו דעם צוועק וועט ווערען געגעצויגען א ריי פּראָמינענטע פערענליכקייטען אויפ'ן געביט פון טעאַטער און ליטעראַטור.

די סטודיע פּרובירט יעצט לייוויק'ס „שאַפּ" אונטער'ן רעזשי פון ח' יצחק ראָזענפלאַט, וועלכער וועט שוין בקרוב געוויזען ווערען. צו דעם א. ווערק ווערען געזאַמעלט אייגענע דעקאָראַציעס לויט'ן פּראָיעקט פון פּראָמינענטע אויסאַ-ריטעטען-מאַלער.

עס רעדען אויך אָרגאַניזירט א ריי ליטעראַרישע צוזענען, וועלכע וועלען בקרוב פאַרקומען, אין זאַל פון די גזע. „הזמיר".

פרובען קומען פאַר יעדען מאָנטאָג, מיטוואָך, פרייטאָג און שבת אין זאַל פון דער גזע. „הזמיר".

זגערזשער טראַמוויי צושמעטערט א וואגאן,

פערוואונדעט א פויער און צוקאַלעטשעט פאַסאַזשירען

(§) נעכטען איז אין די נאַכמיטאָג-שעה'ן פאָרגעקומען א קאַטאַסטראָפע אויף דער טראַמוויי-ליניע אָזאַרקאָוו—זגערזש. אויף דער סטאַציע „עמיליע", איז דער טראַמוויי, וואָס פאָהרט קיין לאָדז, אַרויפגעגאַנגען אויף א וואגען פון א געוויסען וולאַדיסלאַוו לוטשאַק, א פויער פון דאָרף זשימנא וואָדא. דער וואָגען איז צושמעטערט געוואָרען, דאָס פערד האָט בקומען אייניגע וואונדען און לוטשאַק איז פון שטאַרקען קלאַפּ אַראָפּגעפאַלען אויף די שטיינער, אויף וועלכע ער איז צו'מיטיט געוואָרען. פון דעם צוזאַמענשטויס זענען פון טראַמוויי אויסגעהאַקט געוואָרען די שויבען, פון וואָס עס זענען צוקאַלעטשעט געוואָרען אייניגע פאַסאַזשירען. דעם פערוואונדעטען פויער האָט די פאַגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין זגערזשער שפּיטאָל אַרייַן.

נדבות

ה"ה ל. גינצבערג און א. קראַקעווסקי שפּענדען 50 זל. לטובת די נעלעטענע יודען אין א"י.

קופּאָן

יעדער, וואָס וועט ברענגען דעם קופּאָן אין דער אדמיניסטראַציע פון „לאדזער טאַגעבלאַט" וועט בעקומען

„די יודישע געשיכטע"

פון פראָפ. גרעץ

אין 7 גרויסע בענדער, 112 דרוק-בויגען, בערך 2000 זייטען פאַר דעם זעהר ביליגען פּרייז פון נאָר 14 זלאָטי

איבערגעפאָהרען פון א דראַשקע

(ו) דער 18-יעהריגער עלעקטראָטעכניק יאָסעל שער (זגערזשער 26) איז געלעגען אויבערגעפאָהרען געוואָרען אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס דורך א דראַשקע. א פערוואונדעטער איז קאָפּ האָט די „גולדענע הולף" אויהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

סקאנדאליעזע עקסמיסיע

אויף נייע ציגעל-גאס

הויז-ווירט ווייזט חריפות און וואַרפט ארויס פון דער דירה א פעראַריטטען בבבור'יגען יוד.

אויף נע-ציגעל-גאַס 17 האָט געלעבען פאַסורט א פאַל פון אַנ'עקסמיסיע, וואָס האָט ארויסגערופען גרויס אויפרעגונג אין שטאָט.

א געוויסער הענריק עגעל האָט בעקומען אין גדן דאָס דערמאָנטע הויז. צוליב דעם האָט ער בעשלאָסען „קעגען צו לערנען" זינגע לאָקאָמאָרען אין גע-ריכט. אַלס ערשטען קרבן זינגעם האָט ער אויסגעקלויבען א געוועזענעם לאָרזער קאַזיאָנער, מאַנדעלגרין, וועלכער אין שולדיג געבליבען דירה-געלד פאַר 2 יאָר. אין געריכט האָ מדער נעער ווירט ארויס בעקומען אויף מאַנדעלגרינ'ען אַנ'עקזמיסיע. מורא האָבענדיג, אז ער וועט בלייבען אהן א דאַך אויבערן קאָפּ, האָט דער פערראַרזמטער לאָקאַטאָר זיך געשאַפט 1500 זל. כדי צו דעקען דעם חוב און האָט געוואָלט דעם ווירט אויך געבען א וועקסעל פון 800 זל. פאַר א יאָהר דירה-געלד פאַראויס. אונטער פערשידענע תירוצים האָט ה' עגעל אָפּגעשלעפּט מיט'ן נעמען דאָס געלד פון מאַנדעלגרינען (וואָס א גאַנצע ריטה חשובע בורגער האָבען בעים ווירט שוין געהאַט אויסגע-זעלט). בי דעם פערגאַנגענעם מאָג האָט זיך געיאָוועט דער קאָמאָרניק און ארויסגעוואָרפען ה' מאַנדעלגרינ'ס חפצים אויפ'ן ברוק. צווישען די שכנים פון דערמאָנטען הויז האָט די מעשה אַרויסגערופען גרויס צאָרן געגען דעם ווירט. די שכנים האָבען צוריק ארייגע-שטעלט ה' מאַנדעלגרינ'ס זאַכען אין דער שטוב. דער ווירט האָט אָבער נושט געשוויגען און ווייטער נושט געוואָלט צו-געהאַלטען דאָס פערגעלעגטע געלד.

געלעגען 3 גאַלמינאַ האָט ה' עגעל געבראַכט און מאַנדעלגרינ'ס דירה אין שטליכע פּאָלוציאַנטען ערקלעהרונג, אז ער האָט שוין אויבערגעגעבען דעם קאָמ-סאַר פון 4. קאָמיסאַריאַט מיט א צעטעל פון פּראָקוראָר מכח דער עקסמיסיע. ה' מאַנדעלגרינ'ס מאַלטער און ספּעציעל אַוועק און קאָמיסאַריאַט ארייגעטטען שטעלען, וואָס פאַר א צעטעל דאָס איז. דאָס פרעגען האָט זיך און קאָמיסאַר אַט אַבוסעל צולאַנג פערזוימט.

בינו-לביגו האָט ה' עגעל געבראַכט אייניגע גויים, וועלכע האָבען ווידעראַמאָל ארויסגעוואָרפען די זאַכען אויף דער גאַס, דאָסמאָל שוין אהן קאָמאָרניק.

דער פאַל הא מאַרויסגעבראַכט פון די כלים די נאַנצע בעפעלקערונג פון נע-ציגעל-גאַס, וועלכע איז גרייט דעם פער-עקשנ'טען הויז-ווירט ממש צו לינטשען.

די בבבור'דיגע פאַמיליע מאַנדעלגרין האָט זיך א נאַנצען נאַכמיטאָג שוין גע-וואַלגערט מיט איהר שטוב-זאַכען אויף דער הערבסט-קאַלטער גאַס.

געכאַפּט דעם מערדער פון שאַפער אויף זגערזשער גאַס

(ג) מיט א פאַר טעג צוריק איז פאַר-נעקומען א אַוואַנטורע זגערזשער-גאַס, אין וועלכער עס איז דערשאָסען געוואָרען דער שאָפער בראָנוסלאַוו סי-בולסקי. דער מערדער איז נעלם געוואָ-רען.

געלעגען, ווען דער טויטער קערפּער פון ערמאָרדעטען שאָפער האָט זיך גע-פונען אין פרעזעקטריום, איז ארייגע-קומען עפּעס א יונגערמאַן אין בעים אַנ-זעהן פון טויטען-קערפּער הא מער זיך מיט שרעק פערשטעלט די אויגען און זיך אָנגעהויבען צוריקצוציהען. א געהיים אַנגעגעם, וואָס האָט זיך דאָרט געפונען, האָט בעמערקט די פלוצלינגע שרעק פון דעם יונגערמאַן און ער האָט איהם גע-וואָלט אַרעסטירען. דער יונגערמאַן האָט אַנטלאָפען אָבער דער געהיים-אַגענט האָט איהם עגדליך געכאַפּט און אָפּגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט. דאָרט האָט ער זיך מודה געווען, אז ער איז מאַקע דער מערדער, ער האָט איהם דערשאָסען אין גרויס אויפרעגונג און די נאַנצע צייט לאָזט איהם נושט רוהען דאָס געוויסען. די פאָלוצי האָט ער זיך נושט געוואָלט אויבערגעבען, ווייל ער האָט נושט געוואָלט וואַרפען א פלעק אויף דעם נאָמען פון זיין פאַמיליע.

דער מערדער איז א געוויסער שוואַרץ, א 24-יעהריגער יונגער קרוסט פון זגערזשער 57, א ביראַליסט.

לעזט און אבאָנירט

— דאס —

„לאדזער טאַגעבלאַט"

גרויליענדער טויט פון א יודישע פרוי

זי איז צוריבען געווארען פון דער באהן

(§) אויפ'ן באַהן-פּלאַנט און פּיעטרי-קאָוו און געלעגען פאַרגעקומען א פאַל, וואָס מאַכט אויפשויערען צוליב זיין שרעקליכקייט.

ווען א לאָקאָמאָטיוו פון א משא-צוג האָט מאַנעווערט, האָבען צוויי פרויען שוואַלט אריבערלויפען די שינען. אינגע

לאדזער יודישע טעאַטער-סטודיע.

נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען, וואָס זענען געפיהרט געוואָרען צווישען די דראַמ. קרייזען „שטרעבענדע צו קונסט" מיט דער „יודישער אַרבייטער ביהנע" אין לאָדז, איז ענדליך געקומען צו א טעראייניגונג פון בידע קרייזען א. נ. „לאָדזער יודישע טעאַטער-סטודיע". די טעראייניגטע טעאַטער-סטודיע איז אַרייגעטטען אלס מיטגלידער פון דער נצ. „הזמיר".

די „לאָדזער יודישע טעאַטער-סטודיע" האָט גענומען אויף זיך די אויפגאַבע צו פיהרען א בריטע אַרבייט אויפ'ן דראַמ. נעבען און צו דעם צוועק וועט ווערען געגעצויגען א ריי פּראָמינענטע פערענליכקייטען אויפ'ן געביט פון טעאַטער און ליטעראַטור.

די סטודיע פּרובירט יעצט לייוויק'ס „שאַפּ" אונטער'ן רעזשי פון ח' יצחק ראָזענפלאַט, וועלכער וועט שוין בקרוב געוויזען ווערען. צו דעם א. ווערק ווערען געזאַמעלט אייגענע דעקאָראַציעס לויט'ן פּראָיעקט פון פּראָמינענטע אויסאַ-ריטעטען-מאַלער.

עס רעדען אויך אָרגאַניזירט א ריי ליטעראַרישע צוזענען, וועלכע וועלען בקרוב פאַרקומען, אין זאַל פון די גזע. „הזמיר".

פרובען קומען פאַר יעדען מאָנטאָג, מיטוואָך, פרייטאָג און שבת אין זאַל פון דער גזע. „הזמיר".

יודיש טעאַטער אין זאַל פילהארמאניע — נאַרוטאָוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַ

פאַר'ן אפּפאהרען נאָך וויען

נאָר אייניגע פאָרשטעלונגען פון די בעליבטע אַרטיסטען

וויערא קאניעווסקא

● פּאול ברייטמאַן ●

פרייטאָג, ד. 27-טען שבת, ד. 28-טען זונטאָג, ד. 29-טען 9 אָוונד

שעהנע אויפפירונג !! ◀▶ הערליכע געזאַנג !! ◀▶ נייע טענץ !!

רייזעלע פון יאַפּאַן

אין 3 אַקטען פון סיגאַל, מוזיק פון רומשינסקי

הויפּט-ראָלען רייזעלע—קאַניעווסקא ראָבערט—ברייטמאַן

שבת, 4 נאָכמיט. צו ביליגע פּרייזען די בעליבטע פּיעסע אין לאָדז

דאס חזנ'ל

אין 8 אַקטען פון שטיינבערג

הויפּט-ראָלען חזנ'ל—וויערא קאַניעווסקא דור—פּאול ברייטמאַן

מאָנטאָג, 9 אָוו. צו פּאָפּולערע פּרייזען די בעליבטע אויסגענומענע פּיעסע

דאס פענסיאָן מיידעל

אין 3 אַקטען פון שאַר, הויפּט-ראָלען ליליי—קאַניעווסקא, ארנשטיין—ברייטמאַן

עס נעמט אָנטייל דער גאַנצער אַנסאַמבל.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהארמאניע

יודישע קאלאניסטען אין גרויס־פערלעגענהייט

צוליב דעם, וואס די סאוויעטישע רעגירונג בעשטימט דעם „קאלעקטיווזאציאנס־טאג" אויף יום־כפור

אסקווא (יטא) די יודישע קאלאנוס־טען זענען אויצט אין גרויס פערלעגענהייט צוליב דעם, וואס דער „טאג פון קאלעקטיווזאציע", וועלכע די סאוויעטישע רעגירונג האט בעשטימט פאר אלע פיערום פון לאנד צו ארבייטן למובת דעם וואוקס פון דער סאוויעטישער קאלעקטיווזאציע. דאס וואס דער דאזיגער טאג פאלט אויס גראד אויף יום־כפור, און נישט מעהר ווי א צופאל, די יודישע קאלאנוסטען זענען אבער זעהר בעאינרוהיגט פון דעם דאזיגען צופאל, ווייל ער נוט די יודישע קאלאנוסטישע פאמיליעס צו זיין יום־כפור אויפ'ן פעלד.

די קאמפאניע, וואס די יודישע קאמוניסטען פונהרען אויצט געגען ימים־נוראים און דערווייל נישט מעהר ווי אויפ'ן פאפיר, און אונגעגען שטעט ווערט אבער די לאגע פערשארפט צוליב דעם, וואס די יודישע קאמוניסטען פאדערן, מען זאל ערב יום־כפור אויסגעמען די שולען פאר גלובען, כדי די פרומע יודען זאלען נוט האבען וואו צו דאווענען. אזעלכע פאדערונגען ווערען אויצט מומעטומלט פון לענינגראד און פון ארויה שמעטלעך און ווייסרוסלאנד. פון דער צווייטער זייט באוואהרענען זיך די פרומע יודען מיט שטאלען, וועלכע זיי גרייטען צו אלס שוהלן, און פאל ווען זיי וועלען נישט האבען וואו צו דאווענען.

און מונסק האבען די יודישע קאמוניסטען זיך געווענדעט צום ארטיגען סאוויעט מיט א פאדערונג צוגעמען די עלעקטרישע בעלעכטונג פון די ארטיגע שוהלען. די מונסקער יודישע קאמוניסטען האבען איר אויפגעפארערט די ארטיגע לעהרער, זיי זאלען אנגעמען מומעלען, דאס אלע יודישע קינדער זאלען קומען ראש חשנה און יום־כפור און די שולען לערנען גלייך ווי אלע טעג פון א גאנץ יאהר.

אחור בן יהודה, דער זוהן פון אליעזר בן יהודה אין בערליז

בערלין (יטא) דא ווילט אויצט אחור בן־יהודה, דער זוהן פון פערשטארבענעם העברעאישען שרי־פטשטעלער און פולאלאג אליעזר בן־יהודה. דער אחור בן־יהודה און געקומען קיין בערלין מיט'ן צוועק צוצוגרייטען צום דרוק דעם גרויסען „מלון" (פולאלאגישען ווערטער־בוך) פון זיין פאטער, אובער וועלכען דער פערשטארבענער פולאלאג האט געארבייט עטליכע צעהנדלוג יאהר. דעם „מלון" ערשיינט אין 2 גרויסע בענדער און בעריהמטען שבראלו־פערלאג פראנקפורט לאנגשנודט. בון אויצט זענען ערשינען 7 בענדער. דער אכטער באנד ערשיינט אין דן נאהענטסטען וואכען. דער נייגטער באנד וועט ערשיינען סוף 1930. עס ווערט פאראויסגעזעהן, אז דער ווערטערבוך זאל זאגאר אויסזעהן אין אובער 12 בענדער.

די גאנצע אויפלאגע ווערט געשטיצט דורך א „אליעזר בן־יהודה פאנד" צו די פראפעסאָרען פון פאנד געהערען א גאנצע רוטה געלעהרטע און בעקאנטע יידישע פערזענלוכקייטען.

קאטאסטראפע מיט א מאטאר־שיפעל

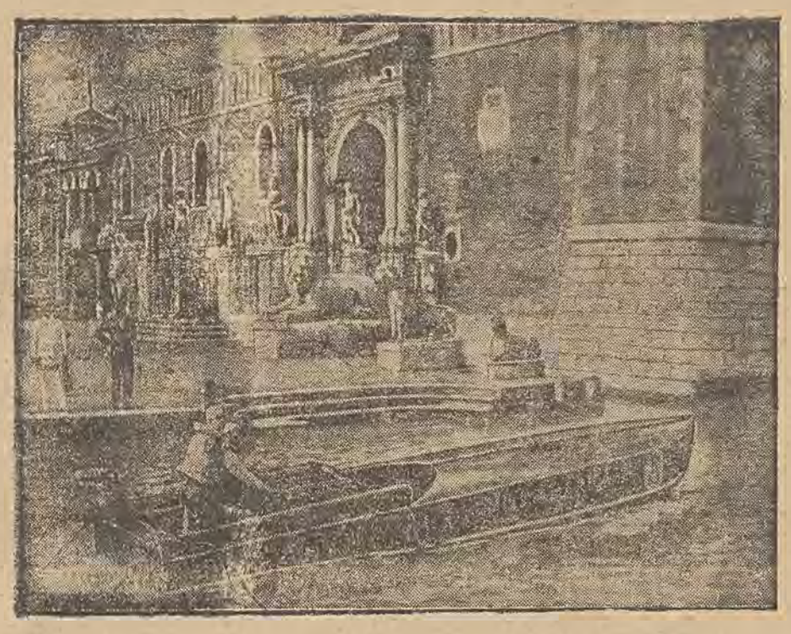

אין ווענעדיג איז די טעג פארגעקומען א פאהר־קאנקורס פון מאטאר־שיפעל. אויפ'ן דאזיגען קאנקורס איז געשעהן א קאטאסטראפע מיט'ן גיכפען מאטאר־שיפעל דער „מיס אמעריקא" (וואס מען זעהט אויף אונזער בילד).

ס'איז איבריג צו קומען קיין לאדז.

מיר ערלעדיגען אלע ענינים אין די געריכטען אין אין אלע מלוכה'שע, קאמונאלע און פריוואטע אינסטיטוציעס אין לאדז, וואַרשא, אין גאנץ פוילען און אין אויסלאנד.

אינטערווענציעס, פערטרעטונגען, בעראשונגען אינפארמאציעס, פערמיטלונגען אין אלערליי ענינים וועסעל־אינסאמא, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויסהונפטען און בעאבאכטונגען.

ביורא „ארגוס", לאדז, זאבאדניא 36

מיר זוכען קאָרעספאנדענטען און מיטארבייטער :—:—: אין אלע שטעט און שטעטלעך. :—:—:

מעבאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

J. REDER, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)

כ'נעהם אן פערשידענע מאשינען־רעפעראטורען ווי צופאסען פער־שידענע מאשינען־טיילען. און אויטאגענישע שווייסונגען.

אכטונג שטריקער!

איך שטעל צו טישען מיט מעסטערס פון 35 זל. אן רעיעלע אויספיהרונג.

פריזאט־וואוינונג גדאנסקא 20 וו. 17.

פאזענער פאהרער!

איירע וועקסעל־פאדרונגען ווערען אם זיכערסטען איינקאסירט דורכ'ז ביורא „ארגוס", 36 זאכאדניא 36.

דרוקזאכען

אלערליי

ווערען שנעל, אן פראמפט אין דער פיינסטער אויס־פיהרונג אין מאדערנסטער שריפט אויסגעפערטינט. —

קלעפסידרעס

ווערען אין פערלויף פון 1 שעה

נעדרוקט און אויסגעקלעפט אין דער גאנצער שטאט.

בוכדרוקעריי

ע. און מ. האמבורסקי

פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47

אנ'אויסלענדישער קארעספאנדענט

ענגליש, פראנצויזיש מיט ערשטקל. רעפערענצען פון פירמעס **זוכט אפאסטען** עוועגטועל אויף עטליכע שעה טעגליך. אינפארמאציעס: גנאנסען־ביורא מ. פוקס, פיאטריקאווער 50. 6559

Dom Milusińskich

ליוש'ן מיסטעם פון מאנטעסאָרי־

ביים גימנאזיום

E. Jaszunskiej-Zeligmanowej

(מיט רעכט פון מלוכה־שולען) פאלודניאווא 18, טעל. 82-68.

ווייטערדיגע איינשרייבונגען נעמט אן די קאנצעלאריע פון אזייגער 11—1.

די למודים הויבען זיך אן ד. 24 סעפטעמבער.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאנישע און נערוועז־קראנקהייטען.

קוואַרץ לאמפ־עלעקטרישער הייל־מאבינעט־קאסמעטיק

טעטיג פון 8 ז זייגער ביז 9 אוועגד

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זלאטעס

לעטשניצע

17 זגיערסקא 17, מעל. 33-16

אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטישע דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אויריגד.—מאסאז, עלעקטריזיטעט פאקען־שלטפען, קינסטליכע טיירזנאנען־צעשטאלונגען אימפינגען גענען שקאר לאסינע.

אזעלכעס איז נאך נישט געווען!

נאר וואס איז ארויס פון דרוק א הכנסת־אינטע־רעסאנט ספר פון יודישן פאלקלאר־אוצר א. נ.

„לעקסיקאן פון יודישע חכמות"

פון הרב ישעיה זלאטניק.

דער לעקסיקאן עמהאלט די געקליבענע דבורים, גלייכווערטלעך, אנעקדאטען און איינפאלען, פון די גרעסטע חכמי ישראל אין דער לעצטער צייט, וועלכע זענען נאך אין ערגיץ נישט פערעפענטליך עווארען. אנ'אמת'ן גייסטיגען פערגעניגען קאן יעדער יור געבען אין די חכמות, וועלכע שפרודלען מיט'ן עכטען יודישען הומאר אן וויץ: וואס זענען אזי אינטערעסאנט און צייטגעמעס אין דער וו לט־פאלקלאר־ליטעראטור. דאס ספר פאר'ן פריין 3 זל.

איז צו בעקומען ביים מחבר:

Rabin Sz. Złotnik, Radom.

געגען נאכנאהמע ווערט נישט געשיקט.

לעזט אין אבאנירט לאדזער טאגעבלאט

Ogłoszenia Fuchs'a to mur

o który oprzeć się może najbardziej zachwiana firma; nie upadnie nigdy, skoro tylko się zwróci o radę reklamową do

Akwizycji ogłoszeń FUCHS'a

Piotrkowska 50, tel. 21-36

א לאקאל

מיט 2 פענסטער אויף דער פיעטריקאווער רוג דזיעלניא צו פערמיטען פון זאפארט אנצו־פרעגען טעלעפאן 68-02.

ביטעס

סאנדאווע, שטייער־אנגעלעגענהייטען — אקטען, פונקטאציעס און ירושות ערלעדיגט דאס לאנגיערינע ביורא

י. זאמעק, לאדז

פאמארסקא 19

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט!!

זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא 17 פיעטריקאווער 17 52 זאכאדניא 52

טעלעפאן 48-79.

וואו עס ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס קלאגעלעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, ווילי סטראפעס קארטע און ציוויל ווענען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי ספעציאליסט פון שותפות־אקטען.

מיט אכטונג

י. מאנעלא פיעטריקאווער 17

רעכטסקאנסול.

טליתים־פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב־וואלענע, זע־דענע טליתים כמו טערקישע, יראקלאווער און קאלאמעער, ווי אויך אויסלענדישע, טליתים־קטנים הורט און דעטיל, מיט אויספרטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל בי

א. ה. ציטרינאווסקי

פאמיענגא 1, אין 2־טען טויער, פארטער.

עס: ס'ווערן אויך אנגענומען אלע טליתים צו וואשן

א כאראקולענעם דאמען פאלטען

פון גאנצע פעל פערקויף איך געלעגענהייטליך ביליג האטעל מאנטייפעל זאכאדניע 45 צימער 16.

Pedagog

przebywał wiele lat w Anglji i w Niemczech udziela lekcji **angielskiego i niemieckiego** jak również konwersacji oraz początki francusk. Oferty pod lit. „SZ." do Admin.

וויכטיג פאר דאמען!

פאר נאר 2.50 זל.

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען־היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער־ארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:

23 זאוואדזקא 23

אין הויף. 2־טען איינגאנג, לינקס פארטער.

בעמערק.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויספערטיגונג ביליגער ווי איבעראל.

„TOLA"

DYREKCJA

Gimnazjum Humanistycznego Męskiego

I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 51-79

איז מודיע, אז בייא אייגשרייבונגען פון 11—2 פארם, און פון 4—7 נאכם. קאנצעלאריע שאפ־טעליך פון

אבאנאמענטס־פרייז: פאר א חודש אין פוילען 6 זל., אין ארגערע לענדער—1,25 דאלאר.
אינסערט־פרייז: פאר א מילימעטער־שורה פארן ערשטן מאל 10 גרשען, פארטאל 8 גר., אין טעקסט 40 גר., פארטאל 60 גר., גרויסע 12 גר., פארטאל 18 גר. פאר אויסלענדישע אגענטשאפטן 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די פרעמדען ווערט נישט אנגענומען קיין ראנטשאפט.

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 14.